

**Збірник наукових матеріалів
XXIV Міжнародної науково-практичної
інтернет – конференції
*el-conf.com.ua***

«НОВИНИ НАУКИ ХХІ СТОЛІТТЯ»

23 листопада 2018 року

Частина 9

м. Вінниця

Новини науки XXI століття, XXIV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 23 листопада 2018 року. – Ч.9, с. 64.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XXIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Новини науки XXI століття», 23 листопада 2018 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
2018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Юридичні науки

<i>Бабенко Ю.Є.</i> КОДЕКС УКРАЇНИ З ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА: НОВЕЛИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ	4
<i>Бендюкова А.Г.</i> ПРАВОВІ ТА ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ОГЛЯДУ	7
<i>Васильченко В. М.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	9
<i>Васильченко В. М.</i> МОДЕЛІ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	13
<i>Голуб О. Р., Науковий керівник: Суєтнов Є. П.</i> ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ЦИРКОВИХ ТВАРИН ВІД ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ	19
<i>Гончаренко А.Д.</i> АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОДАТКОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ОУ ГУ ДФС У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	22
<i>Гук Н.О.</i> АНАЛІЗ ПРОЦЕДУРИ БАНКРУТСТВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА НОВИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ З ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА.....	24
<i>Дмуховська А. А.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ПРИТЯГНЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	29
<i>Єгіазарян К.О.</i> ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЇ БІЗНЕСУ	33
<i>Жовмір А. І., науковий керівник Сластьоненко О. О.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	35
<i>Забіяка Ю. В.</i> ПОКАЗАННЯ З ЧУЖИХ СЛІВ.....	40
<i>Коваленко А.О., науковий керівник Пирожкова Ю.В.</i> ЕЛЕКТРОННЕ ДЕКЛАРУВАННЯ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ: УКРАЇНА ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	44
<i>Ковальчук О.С., Дунай В. О., науковий керівник Ярош Анна Олександрівна</i> ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕКЛАМИ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	48
<i>Косміна А. В., науковий керівник Суєтнов Є. П.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЛІСІВ В УКРАЇНІ.....	52
<i>Кудінова К.А.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНОЇ СУДОВОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ	55
<i>Левченко Ю. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В МІСТАХ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИМ СТАТУСОМ	60

КОДЕКС УКРАЇНИ З ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА: НОВЕЛИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Бабенко Ю.Є.

студентка,

Полтавський юридичний коледж

Національного юридичного університет

імені Ярослава Мудрого

З моменту здобуття нашою державою незалежності як економічна, так і усі сфери національного господарства стали на шлях радикальних перетворень. На етапі формування ринкової економіки вітчизняні підприємства наштовхнулися на значні проблеми, що були зумовлені неготовністю до змін та неадаптованістю до умов ринкового середовища. Нова система господарювання вимагала ініціативності, швидкого реагування на зміни ринку, неординарних рішень, підприємницького хисту, високої ліквідності та еластичності пропозиції, оскільки не всі господарюючі суб'єкти змогли пристосуватися до нових умов діяльності, що призвело до погіршення їх фінансового стану, неможливості виконання своїх зобов'язань перед постачальниками, кредиторами та бюджетом [1, с. 398].

В зв'язку з вищезазначеними обставинами виникла необхідність вдосконалення правового регулювання банкрутства, оскільки Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» не в повній мірі відповідає сучасному стану відносин, пов'язаних з банкрутством. Тому, ми проаналізуємо перспективи функціонування Кодексу України з процедур банкрутства.

18 жовтня 2018 року відбулась по справжньому епохальна подія – було прийнято Кодекс України з процедур банкрутства у другому читанні, який встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника-юридичної особи або визнання його банкрутом та застосування ліквідаційної процедури з метою повного або часткового задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи [3].

На мою думку, прийняття даного кодексу є особливою подією, оскільки на сьогодні досить часто боржники через процедуру банкрутства фактично уникають сплати боргів перед кредиторами. Тому, зрозуміло, що метою Кодексу є підвищення ефективності процедур банкрутства, рівня захищеності прав кредиторів, вдосконалення процедури продажу майна боржника на аукціоні. Крім того, метою документа є підвищення рівня виконання контрактів і судових рішень, врегулювання відносин з відновлення платоспроможності фізичних осіб, які опинилися у важкій фінансовій ситуації і потребують допомоги з боку держави [4].

Даним кодексом передбачається можливість визнавати банкрутами фізичних осіб. До прийняття закону в чинному законодавстві такої опції не було.

Справи про банкрутство фізичних осіб будуть розглядати господарські суди за участю арбітражного керуючого. Крім того, будуть доступні дві процедури - судова і досудова. Зокрема, в суді можна буде домовитися про реструктуризацію або задовольнити вимоги кредитора. При цьому не підлягають реструктуризації та списанню борги за кредитами, взятих боржником на відпочинок, розваги, покупку предметів розкоші, а також борги, що з'явилися через участь в азартних іграх і парі [4].

А. Власюк вже визначила переваги даного кодексу в порівнянні з чинним законом:

1. Вищий рівень захисту права кредиторів, в тому числі заставних. Активи боржників продаватимуться через онлайн-платформи, що забезпечить прозорість та максимально високу ціну відчуженого майна. До того ж, підвищується рівень відповідальності менеджменту підприємства-боржника за невжиті заходи для попередження банкрутства.

Також Кодекс надає можливість визнати недійсними правочини майнового характеру боржника з пов'язаними особами впродовж останніх трьох років, що передували відкриттю процедури банкрутства. Крім того, кредитори зможуть брати участь в обранні арбітражного керуючого, який матиме регулярно звітувати перед ними про фінансовий стан боржника.

2. Прийняття Кодексу може допомогти Україні суттєво поліпшити позицію в рейтингу DoingBusiness Світового банку – в загальному заліку та за показником «Вирішення неплатоспроможності».

3. Кодексом вдосконалюється процедура корпоративного банкрутства. Завдяки її спрощенню банкрута можна буде продати як працюючий бізнес. Сама процедура значно прискориться за допомогою скорочення підстав для касаційного оскарження (зараз в Україні вона триває в середньому 2,9 року, тоді як в інших країнах Східної Європи - 2,3 року) і подешевшає (середня вартість процедури банкрутства в Україні зараз – до 40% вартості бізнесу, тоді як в сусідніх по регіону державах – до 13%).

4. Кодекс запроваджує інститут банкрутства фізичних осіб, надаючи фінансово неспроможним особам можливість для рестарту та цивілізованого врегулювання питання проблемних іпотечних кредитів в іноземній валюті. Їх можна буде реструктуризувати за умови, що кредитна заборгованість виникла до того, як Кодекс набув чинності [5].

Таким чином, прийняття Кодексу України з процедур банкрутства вирішує низку проблем, які не можна вирішити сучасним законодавством з питань банкрутства. Проте, справжні результати дії даного кодексу можна буде визначити лише після вступу його в силу.

Література:

1. Футало Т. Поняття банкрутства та його правове забезпечення / Т. Футало, А. Шара // Економічний аналіз. - 2012. - Т. 10(4). - С. 398-401.

2. Грабован Л. І. Погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Лілія Іванівна Грабован ; наук. кер. д-р юрид. наук, професор О. П. Подцерковний ; Нац. ун-т "Одеська юридична академія". - Одеса, 2017. - 247 с.

3. Кодекс України з процедур банкрутства від 26.02.2018 2543-VIII. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63518.

4. Фізособа зможе стати банкрутом: Рада прийняла новий Кодекс. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/10/18/641713/>.

5. Власюк А.Що змінить новий Кодекс про банкрутство? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/10/22/641746/>

УДК 343

Юридичні науки

ПРАВОВІ ТА ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ОГЛЯДУ

Бендюкова А.Г.

студент юридичного факультету

Університет митної справи та фінансів

м. Дніпро, Україна

Традиційно в теорії кримінального процесу до заходів кримінально-процесуального примусу відносять затримання, запобіжні заходи та інші заходи забезпечення кримінального провадження. Окрім цих заходів, кримінально-процесуальне законодавство передбачає й інші, примусовий характер яких спостерігається ніби «за кадром», безпосередньо діючи лише за певних умов. До них належать слідчі (розшукові) дії, для яких передбачено примусовий порядок їх проведення. Одним із видів слідчих дій є слідчий огляд.

Слідчий огляд є складною слідчою дією, яка вимагає високий професіоналізм від працівників правоохоронних органів які проводять таку слідчу дію, та чіткого законодавчого регулювання.

Основним нормативно-правовим актом, загальні засади проведення слідчого огляду є звичайно Конституція України, так відповідно до статті 30 Основного закону не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду [1].

У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду і обшуку.

Іншим важливим актом який регулює питання кримінального проваджен-

ня в тому числі такої слідчої дії як огляд є кримінально-процесуальний кодекс України, відповідно до статті 237 КПК [2] , яка визначає загальну процедуру огляду з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів.

Завданнями огляду є: виявлення слідів кримінального правопорушення й інших об'єктів, що можуть бути залучені до матеріалів кримінального провадження як речові докази; з'ясування обстановки кримінального правопорушення; виявлення інших обставин, які мають значення для кримінального провадження. Проведення огляду охоплює також: відображення (фіксування) в протоколі всіх дій слідчого і всього, що було виявлено в тій послідовності і в тому вигляді, в якому виявлене спостерігалось під час огляду; описування та перерахування всього, що було вилучено при огляді; прийняття заходів до збереження вилучених у процесі огляду речей, слідів і документів.

Проведення слідчого огляду має свою специфіку, наприклад огляду трупа, проводиться за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта.

Окрім того, огляд трупа може здійснюватися одночасно з оглядом місця події, житла чи іншого володіння особи з додержанням правил цього Кодексу про огляд житла чи іншого володіння особи.

Недопускається проведення слідчих дій у нічний час (з 22 до 6 години) не допускається, за винятком невідкладних випадків [2].

У разі відсутності осіб у житлі чи іншому володінні копія ухвали повинна бути залишена на видному місці у житлі чи іншому володінні особи. При цьому слідчий, прокурор зобов'язаний забезпечити схоронність майна, що знаходиться у житлі чи іншому володінні особи, та неможливість доступу до нього сторонніх осіб [2].

При здійсненні слідчого огляду слідчий має певні права та обов'язки, наприклад слідчий, прокурор має право заборонити будь-якій особі залишити місце обшуку до його закінчення та вчиняти будь-які дії, що заважають

проведенню обшуку. Невиконання цих вимог тягне за собою передбачену законом відповідальність.

Однак, не має права заборонити учасникам обшуку користуватися правовою допомогою адвоката або представника і зобов'язаний допустити останніх до проведення слідчої дії [2].

Слідчий під час обшуку оглядати і вилучати документи, тимчасово вилучати речі, які мають значення для кримінального провадження. Предмети, які вилучені законом з обігу, підлягають вилученню незалежно від їх відношення до кримінального провадження [2].

Отже, для досягнення слідчим чи прокурором мети слідчого огляду можливе у разі своєчасного його проведення з дотриманням всі регламентованих процедур.

Слідчий огляд вважається позитивним, якщо досягнута кінцева мета цієї слідчої стадії.

Література:

1. Конституція України від 28.06. 1996 р//Відомості Верховної Ради України.-2018. №254 к 96.–Ст.161.
2. Кримінально-процесуальний кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI//Відомості Верховної Ради України – 2018 р.

УДК 34

Юридичні науки

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Васильченко В. М.,

*студентка юридичного факультету
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Діяльність приватних детективів у більшості країн світу визнана на державному рівні, має власний нормативно-правовий базис й оптимально

використовується як один з засобів забезпечення всебічного професійного захисту осіб, їх законних прав та інтересів. В Україні правовий статус діяльності детективів не є врегульованим законодавчо, але фактично приватною детективною діяльністю давно та плідно займаються не лише фізичні особи, а й юридичні. За неофіційними даними зараз в усіх регіонах країни функціонують декілька тисяч приватних детективів і приватних детективних агентств. Слід відзначити, що послуги таких організацій користуються досить великим попитом серед бізнесменів, політиків, адвокатів.

Питання правового регулювання здійснення приватної детективної (розшукової) діяльності є недостатньо дослідженим в сучасній правовій науці. Дослідженням цього питання займалися такі науковці-правники, як: В.І.Бобрик, О.О.Пунда, І.М.Риженко, С.С.Юрко. Науковцями досліджено лише загальні аспекти даної тематики, здійснено аналіз окремих законопроектів, які були актуальними для цих авторів на той час.

Досвід запровадження інституту приватних детективів у США, Великій Британії, Франції, Німеччині, Канаді, Ізраїлі, Японії, Норвегії, Іспанії, Італії та інших країнах переконує світову спільноту в ефективності його функціонування, а діяльність детективних інституцій сприймають уже як звичайне й усталене явище, досконало врегульоване в національному законодавстві зазначених вище країн. Передбачені цим законодавством перелік й обсяг детективних послуг і функцій є досить широким, а їх результати – необхідними та затребуваними суспільством (їх можуть використовувати навіть як процесуальні докази за матеріалами майже всіх категорій судових справ) [1].

Наразі приватна детективна діяльність функціонує в межах правового поля і врегульовується конституційними, цивільними, кримінальними, адміністративними нормами права та Законами України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про інформацію», «Про інформаційні агентства». Приватна детективна діяльність сьогодні може стати тим альтернативним недержавним правоохоронним механізмом, необхідність якого довгий час обговорювалась у нашій державі [2]. Виходячи з цього, цілком логічним і

виправданим було б вимагати законодавчого врегулювання такої діяльності шляхом видання окремого законодавчого акта. Україна залишається мало не єдиною країною в Європі в якій відсутнє законодавче регулювання приватної детективної діяльності.

Законопроекти щодо врегулювання детективної діяльності подавалися на розгляд Уряду багаторазово починаючи ще з 2000-х років, але тоді вони не отримували законодавчої підтримки. Така доля не спіткала лише новий проект закону «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» (№ 3726), зареєстрований 28 грудня 2015 р. народними депутатами М. Паламарчуком (БПП), А. Кожем'якіним («Батьківщина»), О. Продан (БПП), А. Тетеруком («Народний фронт») та іншими.

Закон було прийнято у першому читанні з другої спроби у 2016 р. Отже, 13 квітня 2017р., після підписання Закону Президентом України, закінчилася довготривала історія легалізації приватної оперативно-розшукової діяльності і розпочався новий етап розвитку приватних детективів [2].

Закон «Про приватну детективну (розшукову) діяльність складається з 6 розділів, докладніше розглянемо кожен з них.

Розділ 1 «Загальні положення». У цьому розділі дається визначення основним термінам детективної діяльності, визначається правова основа приватної детективної діяльності, принципи та засади.

У другому розділі йдеться про правовий статус суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності.

Приватний детектив, відповідно до закону, має право вибрати одну з форм здійснення детективної діяльності: самостійно або шляхом заснування об'єднання приватних детективів.

Визначено, що приватним детективом може стати громадян України з 21р., який володіє державною мовою, має вищу юридичну освіту або стаж роботи в оперативних підрозділах чи підрозділах чи органах досудового розслідування не менше трьох років, пройшов відповідне навчання з метою здійснення приватної детективної (розшукової) діяльності та отримав у

встановленому законом порядку свідоцтво про право на зайняття приватною детективною (розшуковою) діяльністю.

Законом передбачено створення Єдиного реєстру суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності і деякі особливості його функціонування.

Розділ 3 має назву «Набуття права на зайняття приватною детективною (розшуковою) діяльністю» . Правові аспекти видачі і анулювання свідоцтва чітко визначені і є вичерпними.

Четвертим розділом врегульовано діяльність приватних детективів та їх об'єднань, а саме: визначено коло детективних послуг, котрі можуть надаватися суб'єктами приватної детективної розшукової діяльності, їх права та обов'язки, особливості співробітництва та взаємодії суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності з правоохоронними органами та органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами, визначено хто саме може виступати замовником послуг детективів. Також, по аналогії з адвокатами, передбачається дотримання детективами вже власної професійної таємниці - таємниці результатів приватної детективної діяльності.

П'ятий розділ передбачає гарантії приватної детективної (охоронної) діяльності. Професійні права, честь і гідність громадян, які здійснюють приватну детективну (розшукову) діяльність, охороняються законом. Забороняється втручатися у діяльність приватних детективів, вимагати від них відомості, що становлять професійну таємницю приватних детективів [3].

Розділ 6 «Контроль за діяльністю суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності». Контроль за дотриманням суб'єктами приватної детективної (розшукової) діяльності вимог законодавства здійснює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг, через свої територіальні органи [3].

Останній розділ містить інформацію щодо набрання чинності Законом та щодо необхідності внесення змін до вже існуючих законодавчих актів.

Легалізація приватної детективної діяльності дозволить поставити її під контроль держави, оскільки в умовах законодавчого вакууму діяльність детективів може набувати ознак шахрайства та фіктивного підприємництва. Правомірна детективна діяльність забезпечує реальну, а не декларативну змагальність сторін на досудовому провадженні а також може стати найбільш прийнятною сферою застосування, накопиченого працівниками право охоронних органів, досвіду боротьби зі злочинністю.

Література:

1. Риженко І. М. Приватна детективна діяльність в Україні в контексті реалізації права на особисте життя [Електронний ресурс] / І. М. Риженко. – Режим доступу: <http://ekhsuir.kspu.edu>.

2. Мотуз М., Тенденції розвитку приватної детективної діяльності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://law.univ.kiev.ua/images/abook_file/conf2011_kpp_motuz.pdf

2. Про приватну детективну (розшукову) діяльність [Електронний ресурс] : проект Закону України від 28 груд. 2015 р. № 3726. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57580.

УДК 34

Юридичні науки

МОДЕЛІ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Васильченко В. М.,

студентка юридичного факультету

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

Для якісної імплементації інституту приватних детективів в Україні важливе значення має досвід зарубіжних країн, в яких на законодавчому рівні врегульовано питання організації детективної діяльності. Дослідження законодавства інших країн дозволить виокремити найбільш раціональні й ефективні положення, що можуть бути враховані вже в національному

законодавстві з приводу досліджуваного питання.

Сьогодні спеціалізоване законодавство щодо детективної діяльності є не тільки в країнах ЄС та США, а також і в деяких пострадянських країнах. Цікаво порівняти підходи різних країн до встановлення вимог до кандидатів в детективи, ліцензування такої діяльності, страхування професійної відповідальності, права на використання зброї, кримінально-правового статусу.

Стосовно вимог, які висуваються до кандидатів в детективи, в законодавстві більшості країн можна простежити багато спільних підходів. Необхідність досягнення 21-річного віку передбачено в законодавстві РФ, Молдови, Польщі та ін., інколи висувається вимога щодо досягнення такою особою 23 років, як в Ізраїлі, в деяких штатах США встановлено вік у 18 і 25 років. Стандартними також можна назвати вимоги щодо громадянства, знання державної мови, юридичної освіти, відсутності судимості та психічних аномалій.

Де можна простежити суттєві розбіжності, так це в підході щодо вимог про наявність стажу роботи в правоохоронній сфері для кандидатів у детективи. За цією ознакою країни можна поділити на дві групи: ті, які не висувають вимогу про наявність стажу і ті, котрі відносять стаж до обов'язкових вимог. До першої групи віднесемо: Російську Федерацію, Республіку Молдова, Республіку Польща, Королівство Іспанія та ін.

В РФ кандидат окрім громадянства РФ повинен мати середню професійну юридичну освіту або вищу юридичну освіту або проходження професійного навчання для роботи приватним детективом, або стаж роботи в оперативних або слідчих підрозділах не менше трьох років. Ці вимоги є альтернативними.

Закон Республіки Молдови «Про приватну детективну і охоронну діяльність» [1] від 4 липня 2003 р. передбачає в ст. 18 і 20, що приватною детективною діяльністю можуть займатися тільки громадяни Республіки Молдова, які мають юридичну освіту або спеціальну підготовку у цій галузі.

Детективна діяльність в Республіці Польща регулюється Законом «Про детективні послуги» від 6 липня 2001 р. [2]. Відповідно до ст. 29 згаданого Закону детективом у Польщі може бути особа, яка досягла 21 року, має польське

громадянство, громадянство іншої держави-члена Європейського Союзу, Швейцарії; має хоча б середню освіту, повну правоздатність, позитивну характеристику (відгук) начальника поліції за місцем проживання (Муніципальний Комендант Поліції), склала кваліфікаційний іспит. Тож, у Польщі не висувається жодних вимог не тільки щодо стажу, але й взагалі щодо наявності юридичної освіти, а натомість, встановлюється необхідність здачі кваліфікаційного іспиту.

Деякі спільні риси з приводу вимог до претендентів можна простежити в законодавстві Іспанії, де діяльність детективів регулюється Законом «Про приватну безпеку» [3] і Королівським декретом «Про регламентацію питань приватної безпеки» [4]. Перший Закон встановлює такі вимоги до приватних детективів: кандидат повинен бути повнолітнім, фізично і психічно здоровим, мати диплом бакалавра, не мати судимості, мати громадянство країни члена ЄС; кандидат зобов'язаний скласти іспит на професійну придатність; мати офіційний диплом приватного детектива.

Вимоги щодо наявності стажу роботи є характерними для законодавства Латвії, Ізраїлю, США (більшості штатів).

В Латвії основними законодавчими актами, які регулюють діяльність приватних детективів є Закон «Про приватну детективну діяльність» та Правила ліцензування та сертифікації детективів затверджених Кабінетом Міністрів Латвії № 742 [5, с.46-50]. Кандидату потрібно мати: громадянство Латвії (будь-якої іншої країни Європейського Союзу, Європейської економічної зони), повну вищу юридичну освіту та не менше п'яти років досвіду роботи в правоохоронних органах. Такі вимоги до кандидатів в детективи пояснюються доволі широким спектром прав, якими законодавчо наділені приватні детективи в цій країні.

В Ізраїлі діє Закон «Про приватних слідчих і охоронний сервіс» [5, с. 46-50]. Вимоги до кандидатів в детективи наступні: громадянство Ізраїлю, постійно проживання на його території; досягнення 23-річного віку; закінчення повного 12-річного курсу ізраїльської школи; відсутність судимості; проходження повного трирічного курсу стажування в одному з ліцензованих детективних

агентств або наявність відповідного стажу роботи в поліції чи прикордонних військах; успішне складання екзамену в Комісії Міністерства юстиції Ізраїлю.

В окремих штатах США, як правило, також передбачено вимоги щодо стажу роботи в правоохоронних органах. Законодавством штату «Нью-Йорк» встановлено, що мінімальний вік кандидата має становити 25 років, він повинен бути громадянином США або постійним резидентом-іноземцем, успішно скласти державний іспит. Кандидати повинні мати не менше трьох років стажу роботи на посаді приватного детектива, працівника детективної контори або слідчого правоохоронного органу. Особи, що мають стаж понад 20 років у поліції або пожежній охороні, мають право на отримання ліцензії без складання іспиту [6].

Вимоги до кандидатів у детективи у штаті Каліфорнія: кандидат повинен бути старше 18 років, мати досвід практичної роботи у галузі розслідування не менше 6000 годин (3 роки), скласти двогодинний іспит з законодавства США [7].

Щодо ліцензування, то законотворці багатьох країн дотримуються схожих поглядів. Як правило, ліцензії видаються або МВС або Мінюстом. Ліцензії є строковими, найчастіше видаються на 3 роки. У питанні видачі ліцензій країни можна поділити на ті, які застосовують диференційований підхід і ті, котрі дотримуються недиференційованого підходу (різні класи ліцензій) у питанні видачі ліцензій.

Диференційований підхід практикується у США, Латвії. Закони США, наприклад, на рівні штатів передбачають видачу трьох класів ліцензій: Клас «А» – дає право на збір оперативної інформації, клас «В» – дає право на ведення охоронної діяльності, а також на використання вогнепальної зброї, клас «С» дозволяє виконувати послуги, які притаманні класу А і В, а також носити зброю [8, с.72]. Закон Латвії «Про приватну детективну діяльність» від 5 липня 2001 р. (ст. 3) визначає два окремі види спеціальних дозволів на здійснення детективної діяльності: для юридичних осіб – ліцензію, для фізичних осіб – сертифікат. Ліцензія видається на невизначений час, сертифікат – на п'ять років.

У більшості країн світу застосовується недиференційований підхід до видачі ліцензій, наприклад, в таких країнах, як: РФ, Молдова, Франція та ін.

Багато відмінностей можна побачити, проаналізувавши питання страхування професійної відповідальності. Таке страхування передбачено в США та принаймні в деяких країнах ЄС (наприклад, у Польщі). Страхові суми передбачені різні та досягають 1 млн дол. (штат Каліфорнія). У країнах пострадянського простору не передбачено обов'язку страхування професійної відповідальності детективами. Міжнародна федерація асоціацій приватних детективів передбачає мінімальний стандарт страхування професійної відповідальності на рівні 100 тис. євро [9].

Стосовно права приватного детектива на застосування фізичної сили, зброї та спецзасоби, в законодавчих актах є різні за своєю суттю норми. У США приватний детектив (як і будь-який громадянин) має право на носіння зброї [10], а значить, і на її застосування. В Законі Молдови «Про приватну детективну і охоронну діяльність» передбачено, що детектив та охоронець вправі застосовувати фізичну силу, носити, зберігати, використовувати та застосовувати спеціальні засоби й вогнепальну зброю в порядку, встановленому чинним законодавством. Натомість у Польщі Закон «Про детективні послуги» не надає детективам права на використання сили та зброї.

Стосовно кримінально-процесуального статусу приватних детективів, закріпленого в законодавстві, країни можна поділити на три категорії:

1) в яких приватний детектив не має кримінально-процесуального статусу (РФ, Молдова, Казахстан (проект закону) та ін.);

2) країни, в яких приватний детектив визнається учасником кримінального процесу (Польща) ;

3) країни, в яких приватний детектив має обмежений кримінально-процесуальний статус (США, Італія, Іспанія, Латвія).

Тож, правове регулювання детективної діяльності у різних країнах світу має найбільш суттєві розбіжності з питань: кваліфікаційних вимог для кандидатів в детективи, ліцензування, страхування професійної відповідальності, права на використання зброї та кримінально-процесуального статусу приватного детектива.

Література:

1. О частной детективной и охранной деятельности: Закон Республики Молдова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://lex.justice.md/document_rus.php?id=DDBA09C7:960FB451
2. Ustawa o usługach detektywistycznych z dnia 6 lipca 2001 r. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020120110>
3. Ley de Seguridad privada [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-1992-18489
4. Reglamento de Seguridad Privada [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-1995-608
5. Степнов С. Особенности частной детективной деятельности в Китае, Латвии и Молдове / С. Степнов // Мир безопасности. – 2008. – № 8/177.
6. Private Investigators, Bail Enforcement Agents and Watch, Guard or Patrol Agencies License Law Article 7, General Business Law [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dos.ny.gov/licensing/lawbooks/PIBailWtchGuard.pdf>
7. Private investigator (fact sheet) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.bsis.ca.gov/forms_pubs/pi_fact.shtml
8. Строгая Н.В. Сравнительный анализ получения защитником доказательственной информации от частно-детективных структур (на основе законов Великобритании, Японии, Франции, США и России) / Н.В. Строгая // Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия «Право» – 2007. – № 28 (100). – С. 72–74.
9. International Federation of Associations of Private Detectives [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.i-k-d.com/index.php>
10. The United States Constitution [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.usconstitution.net/const.html>

ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ЦИРКОВИХ ТВАРИН ВІД ЖОРСТОКОГО
ПОВОДЖЕННЯ

Голуб Олександра Русланівна,

студентка 4 курсу, 5 групи,

Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України,

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Отримання прибутку за використання диких тварин у пересувних та стаціонарних цирках не може виправдовувати жорстокість та негуманність у ставленні до тварин. Проблема жорстокого поводження з тваринами в Україні в наш час є актуальною, а тому постає питання правового захисту тварин. Із цією метою 22.06.2017 року було прийнято Закон № 5119-1 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження гуманного ставлення до тварин». Цим Законом було внесено зміни до ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження», КК України і КУпАП, доповнюючи їх статтею «жорстоке поводження з тваринами», чим посилено кримінальну і адміністративну відповідальність.

Так, під жорстоким поводженням з тваринами визнається знущання над тваринами, що спричинило мучення, завдало їм фізичного страждання, тілесні ушкодження, каліцтво або призвело до загибелі, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів, у тому числі порушення правил утримання тварин. Також Законом № 5119-1 надано визначення поняття «пересувний звіринець» — спеціально обладнані некапітальні споруди, тимчасові приміщення, транспорт, мобільні клітки, огорожі, інші пересувні конструкції, що використовуються закладами культури, цирками, пересувними цирками, гастрольними центрами та іншими особами для тримання і транспортування диких тварин з метою їх використання у цирковій, естрадній, розважальній діяльності (публічного і приватного характеру), а також для їх публічної демонстрації, залучення до показів, виставок, що не мають наукового значення.

Згідно із цим постає питання щодо законності існування цирків-шапіто, основою діяльності яких є постійні гастролі. Хоча немає прямої заборони на використання тварин пересувними цирками, проте вони не мають права транспортувати тварин, бо так вважатимуться пересувними звіринцями, створення та діяльність яких відповідно до ч. 3 ст. 25 ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження» є забороненою.

Так, відповідно до пунктів 2.3 і 2.4 «Правил використання тварин у видовищних заходах», затверджених наказом Міністерства аграрної політики України від 13.10.2010 р. № 643, умови утримання тварин повинні відповідати їх біологічним, видовим та індивідуальним особливостям, а також задовольняти їх природні потреби в їжі, воді, сні, рухах, контактах із собі подібними, у природній активності та інші потреби. Місце утримання тварин повинно бути оснащено таким чином, щоб забезпечити необхідні простір, температурно-вологісний режим, природне освітлення, вентиляцію та можливість контакту тварин із природним для них середовищем.

На нашу думку, особливо ці два пункти підтверджують те, що пересувні цирки є одним із проявів жорстокого поводження з тваринами, оскільки їхні переїзди не відбуваються без вилучення тварини із природного для них середовища, а отже, вони не можуть задовольнити свої природні потреби; тварини під час переїздів сильно обмежені в просторі, тобто у них немає змоги побігати, а особливо великій тварині навіть і рухатися буде не можливо. Також, вважаємо, що перевізник жодним чином повністю не зможе забезпечити температурно-вологісний режим, вентиляцію і освітлення під час переїзду.

У пункті 3.10 «Порядку утримання та розведення диких тварин, які перебувають у стані неволі або в напіввільних умовах», затвердженого наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 30.09.2010 р. № 429, зазначено, що при використанні тварин у видовищних заходах забороняється примушування тварин до виконання неприродних для них дій, що призводять до травмувань, а також використання тварин в умовах надмірних фізіологічних навантажень. При цьому в цирках тварини виконують

трюки, які суперечать їхній природі, наприклад, стійка слона на задніх лапах чи голові. Тобто, це положення вказує на неможливість існування будь-якого цирку, ні стаціонарного, ні пересувного.

Яскравим прикладом негативних наслідків від жорсткого поводження із цирковими тваринами може бути ситуація, яка сталася 22 жовтня 2018 року в білоруському Гомелі. За неофіційними даними, там на гастролях померла слониха Майя із Національного цирку України. Спочатку вона жила в берлінському цирку Буша, пізніше – у румунському, а потім – в українському, та виступала в Національному, Львівському та Одеському цирках. При тому, що вже декілька років назад їй потрібно було відправляти у реабілітаційний центр. Через надмірні навантаження і перевтому слониха померла у 44-річному віці, хоча слони живуть у середньому 50-60 років [1].

Окрім того, використання диких тварин у цирках небезпечно як для їхніх дресирувальників, так і для інших оточуючих. Наприклад, нещодавно, на щастя, не в Україні, 29 жовтня 2018 року в Росії під час виступу одного із цирків левиця напала на чотирирічну дитину. Тварина вирвалася з рук дресирувальника, проломилася огорожу і схопила дитину за голову. Дресирувальник став бити чимось левицю по голові, щоб вона відпустила дитину. Як наслідок, дитину терміново госпіталізували в місцеву лікарню [2].

Аналізуючи вищезазначене, можна стверджувати, що Законом № 5119-1 від 22.06.2017 року було зроблено невеликий крок у правильному напрямку щодо захисту тварин. Але далі потрібно буде запровадити механізм і додаткові закони для регулювання вже прийнятих змін. На національному рівні необхідно ввести заборону на використання диких тварин у пересувних та стаціонарних цирках як це зроблено в багатьох цивілізованих країнах.

Науковий керівник: Суєтнов Є. П.

к.ю.н., доцент кафедри екологічного права НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Література:

1. В Гомеле после гастролей умерла 44-летняя цирковая слониха Майя.

URL: <https://news.tut.by/society/613698.html?crnd=48129>

2. Під час виступу одного із цирків левиця напала на чотирирічну дитину. URL: https://es-la.facebook.com/UAnimals.official/posts/?ref=page_internal

---

УДУ 3407

Юридичні науки

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОДАТКОВІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ОУ ГУ ДФС У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ
ОБЛАСТІ

Гончаренко А.Д.,

студент юридичного факультету

Університету митної справи та фінансів

м. Дніпро , Україна

Конституція України [1] (ст. 67) визначила обов'язок кожного громадянина сплачувати податки і збори у порядку і розмірах, встановлених законом, щорічно подавати до податкових інспекцій декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік у порядку, врегульованому законом.

Особливістю податків є те, що вони являють собою обов'язкові платежі, які стягуються державою із суб'єктів, що здійснюють господарську діяльність, і з громадян за ставкою, яка встановлена в законному порядку. У сучасному цивілізованому суспільстві податки – основна форма доходів держави.

Пряма залежність державного бюджету від податкових надходжень зробила юридичну відповідальність за податкові правопорушення однієї з головних складових системи податкових правовідносин. Крім цієї фінансової функції податковий механізм використовується для економічного впливу держави на суспільне виробництво, його динаміку і структуру, на стан науково-технічного прогресу.

В широкому значенні під податковим правопорушенням слід розуміти — суспільно шкідливе (небезпечне), протиправне (таке, що порушує норми податкового права), винне діяння (дію або бездіяльність) деліктоздатного суб'єкта (фізичної чи юридичної особи), яке пов'язано з невиконанням або неналежним виконанням положень податкового законодавства, за яке вста-

новлена кримінальна, адміністративна та фінансово-правова відповідальність.

Майже всі вчені одностайно погоджуються з можливістю настання за вчинення податкових правопорушень адміністративної відповідальності. Підставою для адміністративної відповідальності за порушення податкового законодавства є наявність складу адміністративного правопорушення, тобто винної умисної або необережної дії або бездіяльності, що зазіхає на охоронювані законом суспільні відносини, за яке законом передбачена адміністративна відповідальність.

Зазначені діяння закріплені Кодексом України про адміністративні правопорушення, зокрема ст. 164-1 «Порушення порядку подання декларації про доходи та ведення обліку доходів і витрат»; ст. 164-2 «Порушення законодавства з фінансових питань»; ст. 164-5 «Зберігання або транспортування алкогольних напоїв чи тютюнових виробів, на яких немає марок акцизного збору встановленого зразка», ст. 165-3 «Порушення строку реєстрації як платника страхових внесків до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, несвоєчасна або повна сплата страхових внесків»; ст. 165-5 «Ухилення від реєстрації як платника страхових внесків до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, несвоєчасна або неповна сплата страхових внесків, а також порушення порядку використання страхових коштів» [2].

Особливостями заходів адміністративної відповідальності за порушення податкового законодавства є: відсутність тяжких правових наслідків; застосування відносно менш тяжких податкових правопорушень (провини); адміністративні санкції не спричиняють судимості, на відмінну від кримінальних.

Необхідно зазначити, що ОУ ГУ ДФС у Дніпровській області активно працюють щодо притягнення до адміністративної відповідальності не добросовісних платників податку в області, про це свідчить позитивна практика судового процесу.

Так, впродовж 2014-2018 у судах різних інстанцій на розгляді знаходилось понад 30,2 тисячі справ на суму 411,1 млрд грн за позовами ГУ ДФС у Дніпропетровській області до платників та за позовами платників до ГУ ДФС у

Дніпропетровській області [3].

Основними заходами щодо встановлення позитивної тенденції вирішення судових справ на користь органів ДФС, є аналіз та врахування системної практики Верховного Суду під час формування доказової бази при реалізації функціональних повноважень.

Необхідно зазначити, що в Дніпропетровській області принципи правової роботи побудовані на якісному супроводженні податкових спорів, а також позитивній практиці досудового вирішення спорів на етапі адміністративного оскарження податкових повідомлень - рішень, що дозволяє врегулювати їх ще на початкових стадіях розгляду.

Література:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 30.– С. 141.

2. Кодекс про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р.// Відомості Верховної Ради України. – 2018.

3. Офіційний сайт ОУ ГУ ДФС у Дніпропетровській області <http://dp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/345719.html>

УДК 347

Юридичні науки

АНАЛІЗ ПРОЦЕДУРИ БАНКРУТСТВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА НОВИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ З ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА

Гук Н.О.,

студент юридичного факультету

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів, Україна

18 жовтня 2018 року Верховна Рада України проголосувала за проект №8060, прийнявши Кодекс України з процедур банкрутства. Питання банкрутства вже давно потребують необхідного врегулювання. Головною новелою цього кодексу стала процедура банкрутства фізичних осіб, якої раніше

в українському законодавстві не було. До 18 жовтня зміни, що вносилися до законодавства, що регулює банкрутство, здебільшого захищали права кредиторів, ігноруючи права боржників.

В пояснювальній записці до законопроекту вказано, що реформу системи банкрутства визначено в Україні серед пріоритетних. Попередня процедура банкрутства була неефективною. На підтвердження, наведена статистика врегулювання неплатоспроможності Світового банку «Ведення бізнесу 2018» (Doing Business 2018) в якій Україна займає 149 місце зі 190. Причин такого низького результату є декілька: занадто тривала процедура банкрутства (2,9 роки), висока вартість процедури (40,5% від вартості майна боржника), низька ефективність процедур банкрутства в Україні (індекс стягнення /центи на долар/) – 8,9) [1, с.1]. З наведеного стає зрозумілим, що звернення до суду з метою врегулювання неплатоспроможності в Україні залишається неефективним.

Інститут банкрутства фізичних осіб успішно функціонує в країнах Західної Європи та США, де його норми дозволяють людям, які потрапили у скрутне фінансове становище, списувати більшість боргів у частині, що перевищує вартість майна боржника. Загалом система врегулювання проблем заборгованості громадян-фізичних осіб, не зайнятих у підприємстві, в усьому світі спрямована на забезпечення надання допомоги порядним боржникам шляхом реструктуризації або списання їх боргів[2].

Аналізуючи положення Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», потрібно визнати, що в даному акті передбачена процедура банкрутства, що застосовується лише до юридичної особи чи фізичної особи-підприємця. Банкрутство фізичної особи, що не є суб'єктом підприємницької діяльності, не існує. Тобто фізична особа не може бути визнана неплатоспроможною відповідно до даного закону.

Найбільш значущою частиною Кодексу про процедури банкрутства є Книга четверта, яка присвячена банкрутству фізичних осіб. Саме ця частина кодексу встановлює, хто може бути визнаним банкрутом. Напевно це є одне з основоположних питань даної проблематики.

Першим позитивним аспектом є те, що процедура банкрутства фізичних осіб допомагає боржнику вийти зі скрутного становища через суд, який має захистити від тиску кредиторів, які зі свого боку, отримують гарантію повернення позик.

Щоб фізичну особу визнали банкрутом, вона повинна звернутися з відповідною заявою до господарського суду. З одного боку, законодавець дає фізичній особі певну волю в ухваленні рішення про те, чи хоче вона бути визнаною банкрутом. З іншого боку, для цього потрібні також певні підстави, закріплені законом:

- боржник протягом мінімум двох місяців не погашає більше 50 відсотків місячних виплат по кожному зі своїх фінансових зобов'язань;
- у виконавчому провадженні винесено постанову про те, що у боржника немає майна, на яке можна звернути стягнення;
- розмір прострочених зобов'язань боржника повинен бути не менше 30 мінімальних зарплат
- інші обставини, які можуть стати причиною погіршення платоспроможності[3, ст. 115].

Новий кодекс передбачає подання фізичною особою декларації про фінансовий стан за 3 роки. Дана декларація повинна містити інформацію про майно боржника і членів його сім'ї. До сім'ї боржника кодекс відносить: офіційного чоловіка або дружину, цивільного чоловіка або дружину, дітей, батьків, колишніх чоловіків або дружин, з якими розірвано шлюб протягом 3 років до подачі заяви[3, ст. 116].

Цікавим у процедурі банкрутства є списання боргів. Ця процедура застосовується, коли необхідно списати решту безнадійних боргів. Саме безнадійних, щоб не було спекуляцій навколо цього. Якщо у боржника виявиться майно, воно продається і йде на погашення боргів.

Вбачається позитивним передбачення в Кодексі з процедур банкрутства участь незалежної професійної особи – арбітражного керуючого, який допоможе громадянину розв'язати його фінансові проблеми та відновити

платоспроможність[3, ст. 114].

Після відкриття провадження суд може вжити заходів для захисту інтересів кредиторів – накласти арешт на майно боржника та/або заборонити йому здійснювати дії щодо розпорядження своїм майном, передати його на зберігання третім особам, заборонити виїзд за кордон тощо. На нашу думку, заборона виїзду за кордон боржника не відповідає міжнародним стандартам, які є ратифіковані Україною. Попередньо було вказано, що боржник сам подає заяву про визнання банкрутом. Тому норма, яка забороняє йому виїзд за кордон є нелогічною.

Якщо боржник подав недостовірну інформацію в декларації про фінансовий стан, ввів в оману щодо членів своєї родини, щодо доходів і витрат, то суд має право закрити провадження за клопотанням кредиторів або з власної ініціативи. На нашу думку, дане положення слугуватиме основою для визнання банкрутами лише добросовісних фізичних осіб.

Погашення вимог кредиторів здійснюється за рахунок майна боржника – ліквідаційна маса. Сюди входить все майно боржника. Якщо майно боржника є частиною у спільній власності, тоді потрібно застосовувати положення Цивільного кодексу, де передбачений виділ зазначеної частини і подальший її продаж. Не можуть включатися до ліквідаційної маси гроші, які зберігаються на рахунках боржника в пенсійних фондах і фондах соціального страхування. Також це стосується єдиного житла боржника та його родини, але в тих випадках, коли воно не є забезпеченням виконання зобов'язання.

Ще одним важливим положенням Кодексу України з процедур банкрутства є те, що оцінку майна, яке відноситься до ліквідаційної маси, проводить призначений судом арбітражний керуючий. Якщо він не зможе прийти до згоди з кредиторами щодо вартості майна, питання передається до суду. До того ж, керуючий може залучати сторонніх фахівців – наприклад, для оцінки вартості нерухомості. Реалізація майна буде відбуватися через відкритий аукціон в електронній формі[3].

Суд по завершенні процедури банкрутства здійснює ключову дію для всієї книги кодексу про банкрутство фізичних осіб - виносить рішення про звільнення

боржника від боргів. Але на цьому неприємності боржника не завершуються. Тепер банкрут протягом 5 років не зможе повторно визнавати себе боржником, перед тим як брати кредити, позики повинен повідомляти, що він визнаний банкрутом, в реєстрі приватних підприємців буде запис про визнання банкрутом. Також протягом 3 років у фізичної особи не буде можливості на бездоганну ділову репутацію.

Ще деякі положення кодексу потребують доопрацювання. До таких належить механізм для недопущення використання недобросовісними боржниками – фізичними особами банкрутства з метою ухилення від виконання своїх зобов'язань

Негативним також є те, що справи про банкрутство фізичної особи мають розглядатися господарським судом за місцем проживання фізичної особи. На нашу думку, це зробить правосуддя недоступним для населення, адже дані суди розташовані виключно в обласних центрах і тому доступ до правосуддя може викликати певні труднощі.

Крім того суду надано право, а не обов'язок зупиняти провадження у справі про банкрутство для вирішення у встановленому законом порядку питання щодо спадщини фізичної особи[3]. Даний підхід дає широкі можливості для зловживань.

Основним аспектом, який характеризує нормативно-правовий акт - як якісний результат законотворчості - є його використання на практиці. На даний момент це є запитанням, відповідь на яке ми отримуємо через шість місяців. Проте вже зараз зрозуміло, що можливість визнання фізичної особи банкрутом – величезний крок вперед.

Література:

1. Пояснювальна записка від 26.02.2018. Електронне посилання: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63518

2. Вадим Кізленко «Світова практика банкрутства фізичних осіб». Електронне посилання: <http://jur-gazeta.com/publications/practice/bankrutstvo-i-restrukturizaciya/svitova-praktika-bankrutstva-fizichnih-osib.html>

3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 Електронне посилання: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63518

УДК 343.13 (477)

Юридичні науки

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРИТЯГНЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.

Дмуховська А. А.

курсант Прикарпатського факультету

(м. Івано-Франківськ)

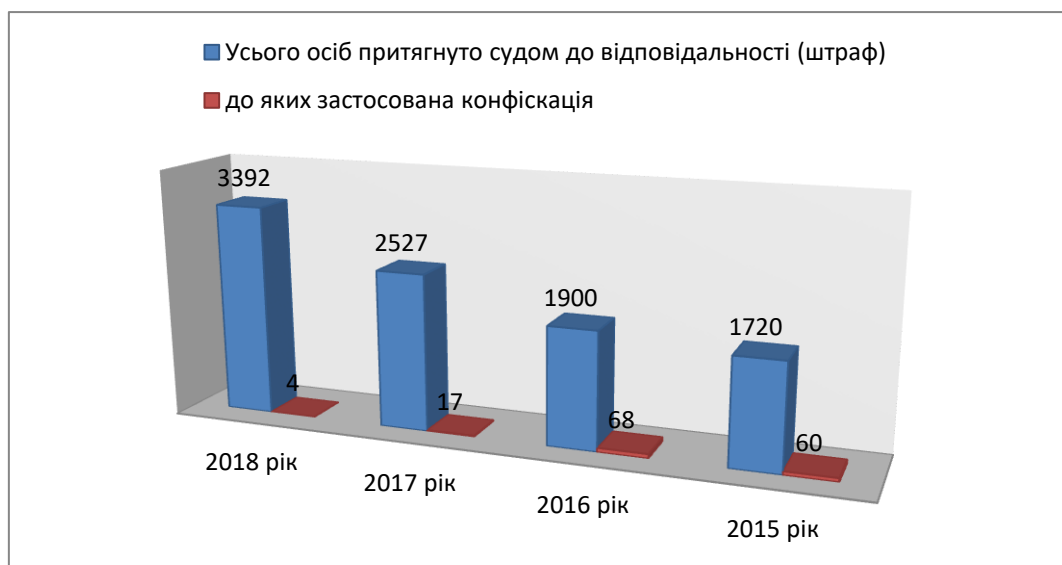
Національної академії внутрішніх справ

м. Івано-Франківськ, Україна

На сьогоднішній день не є таємницею, що провідними напрямком криміногенної ситуації в Україні є економічна сфера злочинів. Як зазначав О. Е. Дідоренко, корупційна злочинність досягла такого якісного рівня, що вона стала визначати характер і напрямки реалізації реформ не тільки у сфері економіки, а й у системі державного будівництва і правоохоронної діяльності [1, с. 3].

Так проаналізувавши статистичні дані МВС України[2], нами помічена тенденція до зростання злочинів у економічній сфері, що можна чітко спостерігати у Таблиці 1.

Таблиця 1

У 2014 році до загальної частини Кримінального кодексу України було додано розділ XIV-1 «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб», що визначив групу злочинів за які юридичні особи можуть бути притягнені до кримінальної відповідальності.

В європейських та іноземних країнах вже давно існує практика застосування до юридичних осіб заходів кримінального характеру, яка дозволяє виділити 3 основні підходи до розуміння кримінальної відповідальності юридичних осіб:

1. Повне визнання інституту кримінальної відповідальності юридичної особи (Франція, КНР, Литва, Естонія). У той же час, принцип кримінальної відповідальності юридичної особи не усуває кримінальної відповідальності фізичної особи.

2. Повне заперечення інституту кримінальної відповідальності юридичних осіб (Болгарія, Угорщина, Білорусія).

3. «Квазі-кримінальна» (адміністративно-кримінальна) відповідальність юридичних осіб (ФРН, Швеція, Італія, Іспанія). Основною ознакою такого підходу є те, що законодавство не визнає юридичних осіб суб'єктами злочину, але у низці випадків, зокрема, передбачених окремими нормативними актами, до них можуть застосовуватися різноманітні кримінальні санкції. [3]

В Україні законодавець не виділяє юридичну особу, як суб'єкта злочину, адже вона не здійснює будь які дії, не може усвідомлювати суспільну небезпечність своїх дій (бездіяльності) чи керувати ними.

Так, ч. 1 ст. 96-3 виділяє групу злочинів, за які юридичні особи можуть бути притягнені до кримінальної відповідальності:

- легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом;
- використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин, отруйних або сильнодіючих лікарських засобів;
- підкуп службової особи юридичної особи приватного права, незалежно від організаційно-правової форми;
- підкуп особи, яка надає публічні послуги, пропозиція, обіцянка або надання

неправомірної вигоди службовій особі, зловживання впливом.

До юридичних осіб судом можуть бути застосовані такі заходи кримінально-правового характеру як: штраф; конфіскація майна; ліквідація.[4]

Практика свідчить, що суд накладає арешт за наявності достатніх підстав вважати, що майно було набуто в результаті вчинення кримінального правопорушення, за яке до юридичної особи може бути застосовано захід кримінального характеру. Так, наприклад колегія суддів Судової палати з кримінальних справ апеляційного суду Донецької області, розглянула апеляційну скаргу прокурора та заявника ОСОБА_2 на ухвалу слідчого судді Краматорського міського суду Донецької області від 03.06.2016 року, про арешт майна яке було тимчасово вилучено під час обшуку.

Накладення арешту на готівкові кошти отримані в результаті виготовлення м'ясної продукції власного виробництва, частина коштів від реалізації якої через підконтрольні службовим особам ТОВ «Тавр Плюс».

Підставою для реєстрації даного кримінального правопорушення стала скарга прокурора щодо отримання необлікованих доходів від реалізації власно виготовленої продукції та результати обшуку проведеного в офісних та виробничих приміщеннях ТОВ «Тавр Плюс». [5]

Отже, суд може накласти арешт на майно особи, лише за достатніх підстав, якщо майно було набуто в результаті вчинення кримінального правопорушення, за яке до юридичної особи може бути застосовано захід кримінального характеру.

Аналізуючи все вище написане, можемо зробити наступні висновки:

1. Застосування до юридичних осіб заходів кримінально правового-характеру є недосконалими, але прогресивним кроком до покращення криміногенної ситуації в Україні.
2. Існує незначний відсоток кримінальних проваджень, щодо притягнення до відповідальності юридичних осіб, а рішення суду взагалі відсутні.
3. Локалізація суб'єктів, до яких можуть застосовуватись заходи кримінально-правового характеру. Наприклад, юридичні особи

публічного права, які утримуються коштом бюджету, не може бути застосовано дані заходи за такі види злочину як пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі; використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин; легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Але як відомо, саме у цих органах найбільш поширена тенденція даної групи злочинів.

4. Зростання економічних злочинів в Україні в умовах глобалізації свідчить про актуальність введення кримінальної відповідальності щодо юридичних осіб у чинний Кримінальний кодекс України, але необхідно чітко розробити механізм притягнення таких осіб до відповідальності та окреслити наслідки їхніх неправомірних дій.

Література:

1. Кальман О. Г. Економічна злочинність в Україні: стан, тенденції, протидія / - О. Г. Кальман // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені - Е. О. Дідоренка. – 2010. – № 5. – С. 3–10.
2. Статистика МВС України від 01.11.2018 року. URL: http://mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm
3. Відповідальність юридичних осіб: Міф чи реальність? Від 28. 04. 2017 року. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/prityagnennya-yurosib-do-kriminalnoyi-vidpovidalnosti-v-ukrayini-mif-chi-realnist.html>
4. Кримінальний кодекс України від 1.11.2018 року. URL: https://urist-ua.net/%D0%BA%DB5%D0%BA%D1%81%D0%B8/%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB1%8F_96-6/
5. Єдиний державний реєстр судових рішень URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/50384894>

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЇ БІЗНЕСУ

Єгізарян К.О.

студентка факультету соціології і права

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

На фоні відновлення функціонування світової промисловості все більшою стає потреба в захисті екології нашої планети, цим питанням дуже переймаються світові уряди та міжнародні організації.

В зарубіжних країнах соціальна відповідальність розуміється як перспективний напрямок розвитку бізнесу та інструмент, що дозволяє: поліпшити ділову репутацію і підвищити комерційний успіх, набутти довгострокові конкурентні переваги і поліпшити інвестиційну привабливість, встановити ефективні відносини з усіма суб'єктами компанії: державою, акціонерами, споживачами, персоналом, партнерами, місцевими громадами. Тобто іноземні компанії вже давно усвідомили позитивний ефект і кореляцію між прибутковістю і своєю соціальною активністю. [1]

Адже значно більший відсоток акціонерів та споживачів будуть довіряти компанії, яка використовує безпечні та екологічні технології не наражаючи на небезпеку своїх працівників, жителів місцевості, на якій працює підприємство та екологію Землі в цілому.

Але на жаль Україні, ще до цього далеко. С. Я. Король зазначає, що нормативні документи в сфері соціальної відповідальності бізнесу не створюють цілісну систему. Одним із завдань формування внутрішньої політики у сфері соціальної відповідальності бізнесу, яка повинна бути відображена в корпоративному кодексі, є набір пріоритетів, впорядкування і організація сукупності принципів і правил соціально відповідальної діяльності на основі зв'язків з усіма зацікавленими особами [2].

Сьогодні на формування соціальної відповідальності бізнесу у сфері охорони довкілля впливають чисельні вітчизняні та міжнародні нормативно-правові документи. Українське законодавство фактично робить рівень соціальної відповідальності мінімальним. Виконання вимог нормативних документів рекомендаційного характеру свідчить про вищий рівень соціальної відповідальності суб'єкта.

Основна проблематика розвитку СВБ у сфері охорони довкілля в Україні пов'язані з:

- відсутністю національного законодавства щодо організації, регулювання та контролю СВБ;

- недосконалістю соціальних стандартів і нормативів, що діють в Україні, їх невідповідністю європейським стандартам розвинутих держав;

- відсутністю достатньої кількості фінансових ресурсів;

- переважанням контролюючих функцій держави над відтворювальними щодо сприятливого фінансового та соціального середовища ведення соціально відповідального бізнесу;

- дефіцит урядових і неурядових організацій, що підтримують СВБ;

- відсутністю необхідної інформації стосовно соціальних проблем;

- нестабільністю політичної та економічної ситуації у країні;

- відсутністю певного розуміння компаніями сутності СВБ (не тільки як спонсорства та благодійності, а як стратегії, що охоплює всю компанію і визначає те, як вона діє, інвестує кошти і будує відносини з партнерами);

- ігноруванням окремими керівниками і підприємцями бізнес-структур принципів соціальної відповідальності, пасивністю та байдужістю щодо участі у формуванні позитивного соціального іміджу бізнесу;

- відсутністю дієвої системи морального та матеріального заохочення соціальної відповідальності суб'єктів бізнес-структур тощо.

Тобто з усього вище зазначеного можна зробити висновок, що нашій державі та нашому бізнесу доведеться вкласти чимало зусиль та коштів для впорядкування соціальної відповідальності у сфері охорони довкілля та зробити

діючі підприємства нашої держави екологічно безпечними та перспективними для іноземних інвестицій.

Література:

1. Всесвітня бізнесова рада із сталого розвитку (WBCSD – World Business Council for Sustainable Development).

2. Король С. Я. Нормативные документы по социальной ответственности бизнеса / С. Я. Король // *Економика України*. 2016. № 9 (614). С. 85 – 96.

УДК 351.72:347.73 (477)

Юридичні науки

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ
В УКРАЇНІ

Жовмір Анна Ігорівна,

Навчально-науковий інститут права

Університету державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Сластьоненко Оксана Олександрівна,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри фінансового права,

Університет державної фіскальної служби України

В митній політиці України за останні роки відбулося багато змін, які обумовлені досягненням Україною політичної та економічної незалежності і переходом до розбудови соціально орієнтованої ринкової економіки. Основним засобом регулювання зовнішньоекономічної діяльності з огляду на важливість інтеграції у світовий торгівельний простір на сучасному етапі розвитку економіки України є проведення ефективної державної митної політики.

На данні питання спрямовані дослідження Данилькевича М.І., Демиденка Л.М., Каленського М.М., Пашка П.В., Петренка М.О., Полонського О.Ю., Приймаченка Д.В., Мазура А.В., Оніщика Ю.В. Однак, на сучасному етапі необхідно звернути увагу на перспективи розвитку державної митної політики.

Митна справа має тисячолітню історію і на всіх етапах свого розвитку була одним з атрибутів держави. Мито виникло внаслідок зборів, якими феодали обкладали торгівців, які проїздили через їхні землі. У Київській Русі одним із джерел доходів княжої скарбниці, поряд із платою за судочинство та штрафами, було мито. На Русі митниці виникли у XIII столітті. Поряд з портовими і прикордонними митницями існували місцеві (внутрішні) митниці на кордонах місцевих ринків та міст.

Відповідно до Митного Кодексу України, державна митна політика – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки [1].

Мито являє собою податок на товари та інші предмети, що переміщуються через митний кордон. Роль мита визначається відповідно до його функцій – фіскальної та регулювальної. У фіскальній функції мито служить для наповнення дохідної частини бюджету, однак на сучасному етапі розвитку значної ролі не відіграє. У регулювальній функції мито може слугувати для захисту або стимулювання вітчизняного виробництва

Сьогодні відповідно до чинного законодавства ДФС України при переміщенні товарів та інших предметів через митний кордон справляються такі митні платежі: в залежності від специфіки оподаткування ввізне та вивізне мито буває: адвалерне, що нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів (легкові автомобілі); специфічне, що нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів (сигарети, нафтопродукти, горілка); комбіноване, що поєднує обидва ці види митного обкладання; сезонне ввізне та вивізне мито нараховується на строк не більше чотирьох місяців з моменту їх встановлення. Ввізне та вивізне мито вноситься до Державного бюджету України. Транзитне мито стягується з товарів, які перетинають національну територію транзитом. При встановленні митної вартості до неї включаються ціна товару, зазначена в рахунках-фактурах, а

також витрати на транспортування (навантаження, розвантаження, перевантаження та страхування) до пункту перетинання митного кордону, комісійні, брокерські послуги тощо. За явної невідповідності заявленої митної вартості реальним цінам її величину встановлює митна служба, виходячи з цін на ідентичні товари чи інші предмети, що діють у провідних країнах-експортерах зазначених товарів [2].

Існує розгалужена система пільг при справлянні мита. Наприклад, від сплати мита повністю звільняються: 1. транспортні засоби, на яких здійснюються регулярні міжнародні перевезення; 2. товари, що підлягають поверненню у власність держави; 3. товари та предмети, що стали в результаті пошкодження непридатними для використання; 4. товари, які ввозяться або вивозяться в межах обсягу, що встановленого Митним Кодексом України [3].

За порушення митних правил можуть бути накладені такі стягнення: 1. попередження; 2. штраф; 3. конфіскація товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил [1]. Суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, оцінюючи ефективність зовнішньоекономічної операції, необхідно визначити загальні витрати на її проведення. Проблемним моментом у цьому процесі є з'ясування витрат на виконання заходів нетарифного регулювання, передбачених чинним законодавством України. За оцінками провідних експертів у зовнішньоекономічній сфері, на частку цих витрат у загальних витратах підприємства на проведення зовнішньоекономічної операції припадає близько 10-35% [5]. Також проблемою залишаються технічні та інші спеціальні обмеження, більшість яких не передбачена Митним кодексом України. Існує велика бюрократична тяганина при виконанні цих заходів, відсутня необхідна кількість дозвільно-контрольних лабораторій. Нетарифні методи в Україні, як правило, використовуються тимчасово, тому їх нормативно-правовим забезпеченням є не закони, а тільки оперативні регулярні інструкції, положення державних органів влади. Часта зміна нормативно-правової бази негативно

впливає на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та призводить до неможливості стратегічного планування зовнішньоекономічної діяльності [6].

Також порушується основний принцип зовнішньоекономічної діяльності – принцип верховенства закону. Що стосується тарифного регулювання, то проблемним є порядок сплати податків, інших обов'язкових платежів та відображення їх у податковій звітності. Митне оподаткування відіграє неоднозначну роль у регулюванні економічних і соціальних процесів у державі, оскільки уряд завжди має засовувати внутрішні й зовнішні інтереси країни. Окрім того, неоднаковим є рівень впливу експортного та імпортного мита на економічні і соціальні процеси в державі, позаяк вони мають рівне призначення [7]. Існування мита на сьогодні пояснюється як потребою для вирівнювання інтернаціональних витрат виробництва, які виникають унаслідок конкуренції на основі національних витрат виробництва профільної продукції, що постачається на світовий ринок провідними виробниками, котрі, без сумніву, володіють перевагами насамперед в освітній та професійній підготовці кадрів, рівні техніки і технології, організації виробництва, що, у свою чергу, ще й підкріплюється значними обсягами виробництва. Саме ці переваги дають змогу підтримувати низький рівень витрат, а відтак формувати більш низький рівень як національних (для країн виробника), так і світових цін порівняно з національними витратами та цінами на аналогічні товари, що реалізуються на національних ринках країн-імпортерів [8].

В результаті проведеного дослідження можемо констатувати, що питання сучасної державної митної політики України залишаються актуальними в наш час. Проводяться заходи, які спрямовані на розробку Єдиного митного тарифу України, в якому передбачається: введення диференційованого підходу до рівня митного оподаткування залежно від того, виробляється в країні на недостатньому, достатньому чи надлишковому рівні; застосування односторонніх обмежень імпорту, включаючи підвищення ставок ввізного мита; широке застосування специфічних (на фізичну одиницю товару) та комбінованих ставок мита на товари так званого некритичного імпорту;

скорочення переліку країн, які користуються пільгами; введення єдиного порядку сплати акцизів та ПДВ для товарів як вітчизняного, так й імпортного виробництва (з застосуванням податкового векселя); зміна механізму начислення акцизу та ПДВ на імпортні товари. Всі ці заходи спрямовані на адаптацію законодавства України в області митно-тарифної політики з нормами і правилами, закріпленими системою ГАТТ та поступове входження України в міжнародне торгове співтовариство. Також, з метою розвитку державної митної політики потрібно вдосконалювати нормативно-правову базу України у співвідношенні її до міжнародних договорів.

Література:

1. Митний Кодекс України (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України): 13 березня 2012 року.
2. Про митний тариф України : Закон України від 19.09.2013р. № 584-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>
3. Порядок митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України з використанням книжок (карнетів) А.Т.А., затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.05.2012 № 657. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1670-12>
4. Інструкція по заповненню граф книжки (карнета) А.Т.А. митними органами, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 31.05.2012 № 657. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1671-12>
5. Погорелова Т.О. Україна і міжнародні інтеграційні процеси / Т.О. Погорелова, О.А. Павлюк. – Сборник научных трудов «Вестник НТУ «ХПИ»: Технічний прогрес та ефективність виробництва № 5 – Вестник НТУ «ХПИ», 2010
6. Каленський М.М. Роль митного оподаткування в регулюванні економічних і соціальних процесів у державі // Фінанси України – 2004- р7, С. 3-12.
7. Домащук Н. Україна в інтеграційних процесах: сучасний стан та перспективи розвитку / [Електронний ресурс] / Н. Домащук. – Науковий блог НаУ «Острозька академія». – URL: <http://naub.oa.edu.ua/2014/ukrajina-v-intehratsijnyh-protsehsahsuchasnyj-stan-ta-perspektyvy-rozvytku-2>

8. Віннік В.В. Участь України в європейських інтеграційних процесах: тенденції та перспективи. / [Електронний ресурс] / В.В. Віннік. – Ефективна економіка. – URL: <http://www.economy>

УДК: 343.1

Юридичні науки

ПОКАЗАННЯ З ЧУЖИХ СЛІВ

Забіяка Юлія Вікторівна

Національний Юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Інститут прокуратури та кримінальної юстиції

студентка 5 курсу, 3 групи

м. Харків, Україна

У чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (далі КПК) закріплюються поняття та умови допустимості показань з чужих слів як процесуального джерела доказів у кримінальному провадженні. Відповідно до статті 97 КПК показаннями з чужих слів є висловлювання, здійснене в усній, письмовій або іншій формі, щодо певного факту, яке ґрунтується на поясненні іншої особи. Суд має право визнати допустимим доказом показання з чужих слів незалежно від можливості допитати особу, яка надала первинні пояснення, у виняткових випадках, якщо такі показання є допустимим доказом згідно з іншими правилами допустимості доказів.

Відносно даного положення не існує однозначного підходу серед спеціалістів у галузі права, що зумовило низку дискусійних публікацій. Одні автори вважають дану норму закону необхідною в доказуванні, другі наполягають на її удосконаленні, треті виступають за її виключення з чинного КПК.

Як зазначає М. Погорецький, зазначене положення доказового права не створює надійних гарантій достовірності доказів, отриманих у такий спосіб, оскільки, особа, яка даватиме показання з чужих слів, відповідно не може нести відповідальність за їх неправдивість. А використання так званих чуток і пліток, якими за своєю суттю можуть бути показання з чужих слів, є неприпустимим

при розслідуванні злочинів, оскільки обвинувачення повинно ґрунтуватися на доказах, достовірність яких можливо перевірити [1, с. 216].

Розглядаючи дану норму слід звернути увагу окремі положення ч. 3 ст. 97 КПК, що надає суду право визнати неможливим допит особи, яка є першоджерелом відомостей, якщо вона:

1) відсутня під час судового засідання внаслідок смерті або через тяжку фізичну чи психічну хворобу;

2) відмовляється давати показання в судовому засіданні, не підкоряючись вимозі суду дати показання;

3) не прибуває на виклик до суду, а її місцезнаходження не було встановлено шляхом проведення необхідних заходів розшуку;

4) перебуває за кордоном та відмовляється давати показання.

Таким чином, відповідно до п. 1 ч. 3 ст. 97 КПК, допиту в суді підлягає особа, яка посилається на висловлювання (пояснення, тощо) психічно хворої людини. Законом не визначено про які психічні хвороби йдеться. Це можуть бути хронічні психічні хвороби (шизофренія, епілепсія, стареча недоумкуватість, прогресивний параліч тощо), тимчасовий розлад психічної діяльності, недоумство, інші хворобливі стани психіки. При хронічних психічних захворюваннях характерними є глибокі та стійкі патологічні зміни психіки, які виражаються у глибокому розладі психологічного контакту з реальною дійсністю, виражених порушеннях мислення, свідомості, пам'яті, афекту, поведінки. Останні порушують судження і поведінку, здатність усвідомлювати чи оцінювати реальність [2, с. 174–175]. Постає питання, чи можна повністю довіряти висловлюванням або поясненням психічно хворої людини?

У цій нормі також не передбачено обов'язку слідчого, прокурора та суду допитати особу, на словах якої базуються такі показання свідка, що може призвести: - по-перше, до обмовляння завідомо невинних осіб; - по-друге, до невірному вирішення питання про винуватість чи невинуватість особи у вчиненні злочину; - по-третє, до прямого порушення загальних засад кримінального провадження.

Головним у статті 97 КПК є те, що суд має право визнати допустимим

доказом показання з чужих слів незалежно від можливості допитування особи, яка надала первинні пояснення, але лише у виняткових випадках. Тобто суд може визнати показання з чужих слів допустимим доказом навіть тоді, коли у нього є можливість допитати особу, що надала первинні пояснення з приводу того чи іншого факту або обставин, які мають значення для кримінального провадження. В такому випадку можна говорити що дана норма порушує одну з основних засад кримінального судочинства – безпосередність дослідження доказів [3, с. 124].

Низка положень статті 97 КПК також суперечать zasadі презумпції невинуватості, а саме п. 5 ч. 2 статті 97 КПК встановлює, що суд при прийнятті рішення про визнання показань з чужих слів допустимим доказом зобов'язаний враховувати складність спростування пояснень, показань з чужих слів для сторони, проти якої вони спрямовані. Дане положення суперечить ч. 2 статті 17 КПК щодо засади презумпції невинуватості, згідно із якою ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні кримінального правопорушення і має бути виправданим, якщо сторона обвинувачення не доведе винуватість особи поза розумним сумнівом. З аналізу положення п. 5 ч. 2 статті 97 КПК випливає, що якщо стороні захисту складно або неможливо спростувати показання з чужих слів, які дає свідок обвинувачення, то це є підтвердженням достовірності таких показань і, відповідно, винуватості обвинуваченого, що знову ж таки суперечить як закону [4, с. 432].

Проте, досліджуючи дане питання, слід говорити не лише про недоліки даної норми, але і про її актуальність та доцільність. Такий вид доказу як показання з чужих слів вже досить давно існує у англо-американській правовій системі. Необхідність його впровадження у нашому законодавстві була зумовлена запровадженням нових правил визнання допустимості доказів у вигляді показань осіб. Відсутність цих правил привела б до ситуацій, коли суд не прийняв би до уваги показання очевидця (в тому числі лікаря), який перебував біля потерпілого перед його смертю одразу після вчинення нападу на нього і почув його слова про прикмети нападника (можливо, ім'я) саме для запобігання таких

ситуацій і була введена така норма.

Також слід зазначити, що не зважаючи на ті недоліки, про які говорять науковці, законодавець для зменшення зловживань цими правилами встановлює чіткі обмеження для даного виду показань:

вони повинні визначатися двома сторонами провадження (частина 4 статті 97 КПК);

вони не можуть бути єдиним доказом (частина 6 статті 97 КПК) тощо. Ці положення мають вагоме значення для процесу доказування в цілому.

Розглянувши дані аспекти цієї норми можна сказати, що вона не досконала, проте це зовсім не говорить про необхідність її виключення з КПК, доцільним буде її удосконалення, задля подолання неточностей та недоліків. Це можна зробити ґрунтовно дослідивши законодавче визначення поняття та умови його використання у міжнародних нормативно-правових актах та національному законодавстві зарубіжних країн, а також шляхом вивчення практики їх використання міжнародними судами та національними судами іноземних держав.

Література:

1. Погорецький М.А. Новели проекту нового КПК України і проблеми їх реалізації у правозастосовній діяльності / М.А. Погорецький // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2012. – № 1 (27). – С. 208-216.
2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Під заг. ред. Потєбенька М.О., Гончаренка В.Г. – К.: «ФОРУМ», 2001, у 2-х ч. Ч.1. – 295 с.
3. Рогатинська, Н. З. Характеристика показання як джерела доказів у кримінальному судочинстві / Н. З. Рогатинська // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Право / гол. ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – Вип. 24. Т. 4. – С. 118–120.
4. Король В.В., Садова Т.В. Показання як джерело доказів у кримінальному провадженні // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 2013р. – С. 428 – 434.

ЕЛЕКТРОННЕ ДЕКЛАРУВАННЯ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ: УКРАЇНА ТА
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Коваленко А.О., студентка

Науковий керівник: Пирожкова Ю.В.,

д.ю.н., доцент

Запорізький національний університет

Декларування доходів і видатків необхідний елемент публічності влади, який забезпечує прозорість, чесність і відповідність заявленим морально-етичним принципам, сприятиме недопущенню проявів корупції та зловживання службовим становищем, конфлікту службових та особистих інтересів.

Актуальність питання забезпечення фінансового контролю за діяльністю державних службовців не потребує доведення, адже є очевидними корупційні ризики в їхній діяльності. Одним із дієвих інструментів протидії корупції й, у свою чергу, засобом фінансового контролю є електронне декларування майна державних службовців. Позитивний досвід інших країн дає змогу зробити висновки, що впровадження електронного декларування має високі перспективи стати вагомим інструментом, який допоможе побороти корупцію.

Електронне декларування по суті є оприлюдненням інформації про свої доходи, майно, цінні папери, активи, інші корпоративні права, фінансові зобов'язання, видатки, правочини тощо, його правове регулювання здійснюється Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року. Він визначає правові й організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст і порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень [1].

Аналізуючи зарубіжний досвід правового регулювання електронного декларування, можна відмітити, що в країнах по-різному вирішується це питання. В одних країнах воно регулюється загальним законом (про публічну службу, про конфлікт інтересів або антикорупційним законом як в Україні), а в інших –

спеціальним, який присвячений безпосередньо декларуванню. Однак загальні положення електронного декларування повинні визначатися саме загальним законодавством [2].

Аналіз досвіду країн Євросоюзу свідчить про те, що відносини, пов'язані з декларуванням, можуть регулюватись у різний спосіб: окремим законом чи актом парламенту про декларування активів та інтересів (Бельгія, Данія, Італія, Іспанія, Німеччина, Португалія, Польща, Угорщина, Швеція); загальним антикорупційним законом (Болгарія, Естонія, Латвія, Румунія, Словенія, Словаччина, Чехія). Припускається регулювання відповідних відносин й іншими законодавчими актами (у Литві порядок декларування доходів і майна врегульовано розділом податкового закону) [3].

Взагалі електронне декларування є досить новим для України явищем, впровадженим на хвилі антикорупційної реформи. Історично воно сформувалося зі звичайного паперового декларування майнового стану державних службовців [4].

Майже в усіх країнах світу, за даними Світового банку, понад 130 із них, у законодавстві, що стосується корупції, міститься вимога для держслужбовців декларувати свої витрати, доходи. При цьому розкривати таку інформацію повинні як працівники державних органів, так і члени їхніх сімей. Однак не всі держави надають безперешкодний і відкритий доступ громадськості до фінансової інформації, що стосується чиновників.

Слід наголосити, що великою перевагою електронного декларування є можливість застосовувати автоматизовані системи обробки даних. Публічне розкриття інформації, що міститься в деклараціях, може здійснюватися як через Інтернет, так і в інших формах. Тобто це залежить від рівня розвитку доступу до інформації [5].

Аналогічна практика існує в багатьох країнах Західної Європи – Німеччині, Великобританії, у країнах Скандинавії тощо. Незважаючи на тривалу історію свободи доступу до інформації в деяких країнах (наприклад, Данія, Ісландія, Швеція, Норвегія), вони відрізняються низьким рівнем

корупції, високим ступенем відкритості та прозорості, а також великим рівнем довіри громадськості до державних службовців. Така ситуація пов'язана з тим, що в основі системи декларування – традиційні цінності, що ґрунтуються на заохоченні етичної поведінки, доброчесності.

Натомість в Україні передбачено адміністративну й кримінальну відповідальність, зокрема, за несвоєчасне подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; за подання завідомо недостовірних відомостей про майно на суму сто-двісті п'ятдесят мінімальних заробітних плат; за подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей або умисне неподання суб'єктом декларування зазначеної декларації; за неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни в майновому стані; у разі набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність активів у значному розмірі, законність підстав набуття яких не підтверджено доказами, а так само передача нею таких активів будь-якій іншій особі [6].

Важливим є те, що в більшості країн Європи відсутня кримінальна відповідальність за помилки в електронних деклараціях, на відміну від України. Там установлюється кримінальна відповідальність саме за несплату податків. Успішний досвід розкриття інформації, що стосується доходів державних службовців, існує в Латвії. Латвійська система розкриття фінансової інформації про доходи чиновників вважається однією з найкращих у Європі. Крім того, у Латвії в 2002 році створили Спеціальне бюро щодо запобігання і припинення корупції (KNAB). Воно займалося перевіркою правильності декларацій держслужбовців. Якщо ставало відомо, що він жив невідповідно до своїх доходів, то такі відомості передавалися до Служби держдоходів для накладання штрафу [7, с. 12].

Підсумовуючи викладене, варто наголосити на тому, що Україна після 2014 року зробила значний крок у сфері подолання корупції, спираючись на європейські стандарти.

Запроваджена система електронного декларування по суті є інструмен-

том, який здатний підвищити ефективність і керованість нашої держави, оскільки саме така система сприятиме усуненню корупційних ризиків в роботі працівників державної служби та місцевого самоврядування, позитивно вплине на їхню роботу й допоможе підвищити їхній авторитет у суспільстві.

Впровадивши на практиці електронне декларування, українське суспільство матиме дієвий контроль за державними службовцями і службовцями місцевого самоврядування, що, у свою чергу, має на меті подолання безвідповідальності і корупції.

Література:

1. Закон України «Про запобігання корупції»: від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
2. Рябченко, Т.О. Електронне декларування як ефективний засіб запобігання корупції в органах місцевого самоврядування [Текст] / Т.О. Рябченко, А.В. Стеблянюк // Правові горизонти. - 2017. - Вип. 5(18). - С. 14-19.
3. Антикоруційні органи країн Європи: ключові превентивні механізми: збірка-звіт кращих практик для Національного агентства з питань запобігання корупції. – Київ, 2016. – 40 с.
4. Як електронні декларації чиновників можуть змінити країну [Електронний ресурс]: за даними інформаційного агентства «Волинські новини». – 2016. – Режим доступу : <https://www.volynnews.com/news/society/yak-elektronni-deklaratsiyi-chynovnykiv-mozhut-zminyty-ukrayinu/>
5. Беззуб І. Впровадження електронного декларування доходів держпосадовців в Україні / І. Беззуб // Громадська думка про правотворення. – 2016. – № 4. – С. 4–13.
6. Федчишин Ю. Електронна зброя українців / Ю. Федчишин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tsn.ua/blogi/themes/law/elektronna-zbroya-ukrayinciv-612058.html>.
7. Ковриженко Д. Декларування активів та інтересів: досвід країн ЄС / Д. Ковриженко // Запобігання конфлікту інтересів та корупції в депутатській діяльності: досвід країн ЄС та пропозиції для України. – К., 2011. – С. 16–22.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕКЛАМИ У МЕРЕЖІ
ІНТЕРНЕТ

Ковальчук О.С., Дунай В. О.,

студентки 3 курсу

Університету державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Ярош Анна Олександрівна

к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права

і процесу та митної безпеки

Університету державної фіскальної служби України

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшої актуальності набирають інформаційні технології. За допомогою Інтернету з'явилася можливість безперешкодного поширення будь-якої інформації та паралельно виникли проблеми правового регулювання рекламної діяльності в мережі Інтернет. Ця теза обґрунтовується тим, що основною перевагою, яку має інтернет-реклама в порівнянні з іншими способами полягає в тому, що Інтернет по праву став першим у списку носіїв інформації, витіснивши з чільних місць теле- і радіомовлення, а інтернет-реклама стає найбільш затребуваним і дієвим способом сповіщення людей про товари або послуги.

Дане питання досліджували Гринько Т.М., Ваксман Р.В., Стецюк Р.І., Волеводз А.Г., Романов І.О., Кондратюк В.В., Соболев К.Н., Зленко С.А. та інші.

Основними законами, які регулюють розміщення реклами в українському просторі, є: Закон України «Про рекламу», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про інформацію», «Про захист інформації в автоматизованих системах». Проте названі закони майже не враховують специфіки рекламної діяльності в мережі Інтернет.

Згідно з Законом України «Про рекламу» рекламою вважається інформація про особу чи товар, розповсюджена в будь-якій формі та в будь-який спосіб і

призначена сформувати або підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо таких особи чи товару [1].

Вищезгаданий Закон є одним з тих єдиних нормативно-правових актів, які поширюються на рекламу в Інтернеті. Цей Закон визначає засади рекламної діяльності в Україні, регулює відносини, що виникають у процесі виробництва, розповсюдження та споживання реклами. Проте, сам Закон не дає визначення поняття «Інтернет-реклама» та не окреслює межі його функціонування [1].

Гринько Т.М. у своїх дослідженнях вказує, що проблема регулювання правовідносин в мережі Інтернет починається з нечіткого визначення меж, у яких закон має силу. Він регулює відносини, пов'язані з виробництвом, розповсюдженням та споживанням реклами на території України. Але в ньому не зазначена належність до території України будь-якої частини світового інформаційного простору [2]. Тобто, можна зрозуміти, що основною проблемою є те, що досі відсутні будь-які правові межі регулювання у мережі Інтернет на території України.

В Законі України "Про телекомунікації" згадуються український сегмент мережі Інтернет та належні до нього домени формату домен.ua, але не зазначено їх належності до території України [3]. Можна дійти до висновку, що не існує також механізму обмеження доступу до певних ресурсів на всій території України за умови їх невідповідності українському законодавству.

Автор наголошує на тому, що реальна дія національних законів у інтернет-рекламі обмежена тією частиною інформаційного простору, фізичні носії чи виробники якої знаходяться в межах Державного кордону. [2]. Таким чином, реклама, що є протизаконною на території України, може спрямовуватися на українського споживача за умов розміщення рекламодавця, виробника реклами, фізичного носія інформації за кордоном.

На нашу думку, спеціального регулювання потребують рекламні відносини в електронних системах пошуку та соціальних мережах, оскільки відсутність будь-якого регулювання сприяє розповсюдженню реклами, що повністю не відповідає запиту споживача, містить неправомірний характер та відсилає на

інші сайти. Проте, основною проблемою, ми вважаємо, саме спам та сприяння поширенню вірусних програм та завантажень, які можуть використовувати ваші власні дані задля власного інтересу та збагачення.

Законодавець також до нормативно-правових актів регулювання правовідносин в мережі Інтернет відносить - Кримінальний Кодекс України (далі – ККУ). А саме статтею 361 ККУ визначається склад злочину у випадку не законного втручання в роботу автоматизованих електро-обчислювальних машин або комп'ютерних мереж, що призвело до витоку, втрати, підробки, блокування інформації, спотворення процесу обробки інформації або до порушення встановленого порядку її маршрутизації відповідальними є як виробник, так і розповсюджувач таких програмних або технічних засобів. Але відповідальність за шахрайство, що регулюється статтею 190 ККУ та порушення Закону України "Про захист персональних даних" несуть лише особи, що здійснюють таке правопорушення [4]. Можна дійти до висновку, що це звільняє від відповідальності осіб, які умисно поширюють програмне забезпечення, призначене для таких цілей. Саме недосконалість норм, що містяться у КК України припускає можливість звільнення від кримінальної відповідальності, оскільки при таких умовах буде відсутній склад передбаченого злочину.

Шишка Ю.М. у своїх працях порівнює міжнародно-правове та національне регулювання рекламної діяльності в мережі Інтернет та стверджує, що національне рекламне законодавство загалом відповідає європейським та міжнародним стандартам. Але водночас законодавче регулювання відносин у мережі Інтернет перебуває на етапі становлення, як і в більшості інших країн. Якщо багатьом провідним державам вдалося подолати існуючі прогалини через застосування загальних принципів рекламного законодавства та аналогій, то в Україні цього не сталося. Замість того, щоб вдосконалювати практику правозастосування, з'являється ідея внесення численних змін до нормативно-правової бази, однак не забезпечується навіть виконання вже прийнятих норм [5].

Ми погоджуємося з думку автора, що міжнародно-правова спільнота віддає перевагу національному регулюванню правовідносин у сфері здійснення

рекламної діяльності в мережі Інтернет, у світі немає прийнятих міжнародних договорів, спрямованих на регулювання Інтернет-реклами.

Такий стан речей пов'язаний з тим, що досліджувані відносини швидко змінюються, є динамічними й мінливими, а ринок Інтернет-реклами перебуває на етапі становлення й бурхливо розвивається, натомість міжнародне право підходить для регулювання статичних відносин, щодо здійснення яких у світі вже вироблена ustalена практика. Тривала процедура створення й підписання міжнародних договорів не підходить для регулювання рекламної діяльності в мережі Інтернет [5].

Отже, у ході даного дослідження ми виявили необхідність законодавчого визначення та закріплення меж української території в світовому інформаційному просторі, також внесення змін до Закону України "Про рекламу", визначивши поняття «Інтернет-реклама», встановивши правила розміщення оголошень, які максимально захистять споживача та конкурентів, особливо в соціальних мережах. Також, пропонуємо внести до Кримінального кодексу України відповідальність за розповсюдження зловмисного програмного забезпечення та чітко окреслити злочини у сфері рекламної діяльності в Інтернеті та встановити відповідальність.

На нашу думку, окрему увагу слід звернути на досвід європейських країн, а саме реалізовувати загальні принципи рекламного законодавства та застосовувати аналогії до рекламних правовідносин в мережі Інтернет.

Література:

1. Закон України «Про рекламу» від 03.07.1996 № 270/96-ВР. – Дата оновлення: 26.07.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 21.11.2018)
2. Правові аспекти регулювання рекламної діяльності в мережі Інтернет на території України [Електронний ресурс] Т. М. Гринько Управління розвитком. - 2014. - № 6. - С. 57-59. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_6_25
3. Закон України «Про телекомунікації» від 18.11.2003 № 1280-IV – Дата

оновлення: 04.11.2018 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15> (дата звернення: 21.11.2018)

4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 5 верес. 2017 року: (офіц. текст). – К.: Паливода А.В., 2017.- 212 с. - (Кодекси України)
5. Міжнародно-правове і національне регулювання відносин, що виникають із приводу рекламної діяльності в мережі Інтернет [Електронний ресурс] Ю. М. Шишка Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. - 2016. - № 1. - С. 183-189. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2016_1_31

Юридичні науки

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ
ПРАЛІСІВ В УКРАЇНІ

Косміна Аліна Володимирівна

*студентка інституту підготовки кадрів для органів юстиції
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

4 курс, 5 група

Праліси являють собою унікальні недоторкані ліси, які існують і розвиваються без втручання людини, виключно за законами природи. Відповідно до Лісового кодексу України пралісами (пралісовими екосистемами) є споконвічний, стародавній ліс (природні лісові екосистеми), що сформувався природним шляхом і в ході розвитку не зазнав безпосереднього антропогенного впливу [1]. Пралісові екосистемі виконують надзвичайно важливі функції щодо регулювання клімату, очищення води, утримання вуглецю, збереження рідкісного біорізноманіття, а також мають виняткові естетичні й екоосвітні цінності тощо, які не в змозі ефективно забезпечити господарські ліси.

У той же час після знищення ці ліси неможливо відтворити. На сьогодні їх значною мірою знищено. У Європі залишки пралісів збереглися лише в

Карпатах, на Балканах і на півночі Європи. Букові праліси Карпат є типовим прикладом українських пралісів і природним об'єкт України, що включений до списку Світової природної спадщини ЮНЕСКО.

У сучасних умовах для пралісів існує чимало можливих загроз – будівництво туристичних центрів і автомобільних доріг поблизу пралісів, пошкодження деревостанів унаслідок забруднення атмосферного повітря, зміна клімату можуть спричинити значне поширення шкідників або хвороб лісу (особливо реальна загроза масового поширення короїдів), зростає небезпека лісових пожеж, надмірне рекреаційне навантаження та випас худоби можуть зумовити погіршення пралісових екосистем, і призвести до зменшення різноманітності флори та фауни [2, с. 223].

Прийняті Закон України від 23 травня 2017 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат» [3] та затверджена наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 18 травня 2018 року «Методика визначення належності територій до пралісових пам'яток природи» [4], в деякій мірі врегулювали питання охорони пралісових екосистем, адже щодо цього до Лісового кодексу України були внесені відповідні зміни.

Відповідно до ст. 39¹ Лісового кодексу України праліси, квазіпраліси та природні ліси є національною природною спадщиною України. З метою охорони та збереження пралісів, квазіпралісів та природних лісів у них забороняються всі види рубок, у тому числі санітарні, рубки формування і оздоровлення лісів (крім догляду за лінійними об'єктами та вирубування окремих дерев під час гасіння пожежі), будівництво споруд, прокладання шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, випасання худоби, промислова заготівля недеревинних лісових продуктів, проїзд транспортних засобів (крім доріг загального користування та служби лісової охорони)» [1].

Розбудова лісових доріг робить праліси більш доступними, що збільшує спокусу їх господарського використання та сприяє збільшенню туристичного потоку. Розбудова туристичної інфраструктури створює загрозу довготривалого

збереження пралісів, адже недбале відношення туристів до природних ресурсів призводить до лісових пожеж, засміченню територій, зменшенню рідкісних тварин в даній місцевості [5].

Низький рівень життя місцевого населення також створює загрозу для пралісів, через вирубування дерев на дрова, збирання грибів та ягід, браконьєрства, заготівлю новорічних ялинок тощо.

Наразі чинним законодавством врегульовано питання відповідальності за порушення вимог з охорони пралісів, квазіпралісів, природних лісів (ст. 68 КУпАП України) та за незаконну рубку лісу (ст. 246 КК України). Проаналізувавши Єдиний реєстр судових рішень України за останні 2 роки щодо порушення у сфері пралісових екосистем, відповідно можна сказати, що в більшості випадків за незаконну порубку лісу застосовують виключно штраф. Це призводить до того, що правопорушники, сплативши штрафи, продовжують займатися цією ж діяльністю.

Таким чином, чинне законодавство стало на шлях до вдосконалення правової охорони та регулювання пралісів в Україні, але й досі має низку прогалин, які не охоплюють усієї правої процедури охорони пралісів та притягнення до юридичної відповідальності осіб, винних у знищенні такої цінної частини державного лісового фонду.

Література:

1. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 17. – Ст. 99.
2. Косигіна А. Є. Проблеми правової охорони пралісів в Україні / А. Є. Косигіна // Lex Portus : юрид. наук. журн. 2018. - № 2. – С. 213-222. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/9773> (дата звернення: 14.11.2018).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат: Закон України від 23 травня 2017 // Відомості Верховної Ради. – 2017. – № 37. – Ст. 379.
4. Про затвердження Методики визначення належності територій до

пралісових пам'яток природи: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 18 травня 2018 // Офіційний вісник України – 2018. – № 50. – Ст. 1770.

5. Стратегія і план дій для збереження пралісів закарпаття. URL: <http://carpaty.net/?p=6582&lang=uk> (дата звернення: 14.11.2018).

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент кафедри екологічного права
НЮУ імені Ярослава Мудрого Є. П. Суєтнов*

Юридичні науки

ВПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНОЇ СУДОВОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-
ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Кудінова К.А.

*Студентка 5 курсу Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого*

За останній час судочинство нашої держави потерпіло доволі великих змін (реформування), в результаті якого не лише вдосконалені чинні інститути цивільного процесуального права, господарського процесуального права, кримінального процесуального права та адміністративного процесу, а й утілені в життя й успішно функціонують нові моделі процесуальної взаємодії суду та інших суб'єктів процесу. Тепер ми, у якості учасників судового процесу маємо змогу обмінюватися із судом електронними документами, одержувати повістки через текстові SMS-повідомлення, а також брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Такі зміни відповідають міжнародним стандартам, тим більше, що Комітет міністрів Ради Європи в Рекомендації № R (84) 5 від 28.02.1984 в принципі № 9 закріпив таке: «Судові органи повинні мати у своєму розпорядженні найсучасніші технічні засоби, щоб вони могли здійснювати правосуддя найбільш ефективним способом, зокрема шляхом полегшення доступу до різноманітних джерел права, а також шляхом прискорення відправлення правосуддя»[1].

З 2019 року повинна запрацювати Єдина судова інформаційно – телекомунікаційна система (ЄСІТС). ЄСІТС – це організаційно-технічна система, що забезпечує функціонування електронного судочинства в Україні після прийняття нових процесуальних кодексів 2017 року. По суті, ЄСІТС – це розширена версія Автоматизованої системи документообігу суду, що функціонувала з 1 січня 2011 року.

Функціями ЄСІТС є: ведення електронного діловодства; централізоване зберігання документів та інформації в єдиній базі даних; захищене зберігання, автоматизована аналітична і статистична обробка інформації; збереження справ в електронному архіві; обмін документами та інформацією в електронній формі, а також проведення відеоконференцій у режимі реального часу; автоматизація роботи органів правосуддя; формування і ведення суддівського досьє в електронній формі; віддалений доступ користувачів цієї системи до будь-якої інформації, що в ній зберігається; визначення судді для розгляду конкретної справи; добір присяжних; розподіл справ у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, Вищій раді правосуддя, її органах; аудіо- та відеофіксація судових засідань, засідань інших органів правосуддя, їх транслявання в мережі Інтернет; ведення Єдиного державного реєстру судових рішень; функціонування офіційного веб-порталу судової влади України, веб-сайтів Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; функціонування єдиного контакт-центру для управління зверненнями; можливість автоматизованої взаємодії цієї системи з іншими автоматизованими системами державних органів, інше[2]. Масштабний характер ЄСІТС підтверджується тим, що до її складу має увійти і Єдиний державний реєстр судових рішень, і система автоматизованого арешту коштів у рамках виконавчого провадження, а адміністратор ЄСІТС матиме доступ до інформації Єдиного державного демографічного реєстру.

Щодо запуску ЄСІТС, то під час інтерв'ю „Право ТВ” заступник голови Державної судової адміністрації Сергій Чорнуцький зазначив, що для запуску ЄСІТС необхідно: розробити відповідне програмне забезпечення; закупити необхідне обладнання; навчити персонал користуватися ЄСІТС; а також

затвердити положення Про Єдину судову інформаційно – телекомунікаційну систему. І тільки після цього можна говорити, що ця система впроваджена [3]. Правові підстави та порядок використання відповідної підсистеми на перехідний період (до впровадження ЄСІТС) визначено Положенням про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженим в редакції рішенням Ради суддів України від 12.04.2018 № 16.

ДСА було прийнято наказ Про затвердження Концепції побудови Єдиної судової інформаційно – телекомунікаційної системи, яка передбачає автоматизацію ділових процесів, включаючи загальний та процесуальний документообіг, розгляд судових справ, складання оперативної та аналітичної звітності, надання інформаційної допомоги суддям, а також процесів, які забезпечують фінансові, майнові, організаційні, кадрові та інформаційно – телекомунікаційні потреби органів судової влади.

Зважаючи на те, що впровадження ЄСІТС має масштабний характер, цей процес відбувається поетапно. Для побудови ЄСІТС передбачаються наступні етапи, кожен із яких характеризується певними завданнями в рамках загального впровадження системи. **Перший етап** (перше півріччя 2018 року) передбачає впровадження таких заходів: розробка модуля "Офіційна електронна адреса (Електронний кабінет)"; модернізація та впровадження модуля "Електронний суд" для використання в рамках централізованої моделі ЄСІТС; розробка модуля "Управління персоналом, фінансового та бухгалтерського обліку" та дослідна його експлуатація; модернізація модуля "Офіційний веб-портал "Судова влада України" із урахуванням розширеного переліку завдань; модернізація модуля "Формування та оприлюднення відкритих наборів даних"; створення підсистеми "Єдиний контакт-центр судової влади України" та дослідна її експлуатація; впровадження в судах модуля "Автоматизований розподіл" в рамках централізованої моделі ЄСІТС; підготовчі роботи по створенню комплексної системи захисту інформації; визначення переліку та придбання необхідного обладнання, апаратних засобів та програмного забезпечення для функціонування ЄСІТС [4].

Наразі 4 червня 2018 року у 18 судах у тестовому режимі запрацював „Електронний суд„. Основна мета проекту «Електронний суд» полягає в налагодженні процесу оперативного обміну інформацією в електронному вигляді між судовими установами, учасниками судового процесу, а також іншими державними структурами з метою забезпечення справедливого та неупередженого правосуддя в Україні. Простіше кажучи, ця система покликана спростити спілкування між громадянами та судовими інстанціями.

Реалізація **другого етапу** запланована на друге півріччя 2018 року та передбачає: впровадження підсистеми "Єдиний контакт-центр судової влади" у промислову експлуатацію, організація роботи контакт-центру; впровадження у промислову експлуатацію в судах модулів "Судова статистика", "Управління персоналом, фінансовим та бухгалтерським обліком"; розробка підсистеми "Єдиний державний реєстр судових рішень"(із урахуванням розширеного переліку завдань, визначених відповідно до вимог діючого процесуального законодавства на заміну існуючого програмного забезпечення із можливістю впровадження додаткового функціоналу); створення модуля "Єдиний державний реєстр виконавчих документів"; придбання необхідного обладнання, апаратних засобів та програмного забезпечення для функціонування ЄСІТС; придбання програмного забезпечення „Системи керування базами даних” та налаштування її під потреби ЄСІТС; модернізація основного та побудова резервного центру обробки даних; створення модуля "Електронне діловодство"; розробка модуля "Автоматизована взаємодія з іншими автоматизованими системами"; запуск ЄСІТС в тестову експлуатацію.

І, нарешті, **третій етап** (2019 рік) передбачає: завершення робіт з побудови резервного центру обробки даних; уточнення переліку та необхідного обладнання, апаратних засобів та програмного забезпечення для функціонування ЄСІТС. В подальшому, концепція ЄСІТС передбачає можливість подальшої технологічної еволюції та нарощування її функціонального набору у відповідності із досягненнями науково-технічного прогресу, змінами законодавства та актуальними вимогами суспільства [4].

Які ж кроки необхідні для технічного забезпечення початку роботи ЄСІТС? У першу чергу, необхідні кошти для розробки програмного забезпечення. Для того, щоб це ПО функціонувало, потрібні потужний дата-центр, резервний дата-центр і відповідне серверне та інше технічне обладнання, яке має входити до складу цього дата-центру. На сьогодні у ДСА є дата-центр, але серверне обладнання, що в нього входить, не дозволяє виконувати завдання, які стоять перед ЄСІТС. Тому наступним кроком після виділення бюджетних коштів для початку розробки програмного забезпечення має бути закупівля саме серверів для наявного дата-центру, а також побудова щонайменше ще одного резервного дата-центру і закупівля обладнання для нього [3].

Що ж стосується ризиків впровадження ЄСІТС, то це, зокрема: ризики фінансового забезпечення; ризики, щодо строків впровадження (законодавець передбачив доволі зжаті строки); складність передбачити сприйняття людей на нові зміни за короткий час, можливість людей пристосуватися до таких змін.

Отже, можна зазначити, що оптимізація та вдосконалення автоматизованої системи документообігу суду (у форматі перетворення її на єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему) є доволі складним та ризиковим процесом. Але будемо сподіватися на те, що ЄСІТС запрацює у відведені строки, а також виправдає свою мету та очікування влади та громадян.

Література:

1. Рекомендація № R (84)5 Комітету міністрів Ради Європи стосовно принципів цивільного судочинства,направлених на вдосконалення судової системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_126.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n1754>
3. На що очікувати від впровадження ЄСІТС - інтерв'ю заступника Голови ДСА України Сергія Чорнуцького [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/esits/xcvfr>

4. Концепція побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи від 13.04.2018 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://dsa.court.gov.ua/userfiles/Konseps.pdf>

УДК 342 7.

Юридичні науки

ОСОБЛИВОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В
МІСТАХ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИМ СТАТУСОМ

Левченко Ю. В.,

Студент III курсу

Полтавський юридичний коледж

НЮУ імені Ярослава Мудрого

Науковий керівник: Шеховцова О. І.

Актуальність теми зумовлена характеристикою впливу органів влади в Україні наф визначення статусу міста, відповідних переваг, яких набувають територія та органи управління територією у зв'язку з наданням спеціального статусу місту.

Дослідженням проблеми управління міст зі спеціальним (особливим) статусом присвятили свої наукові праці В. Борденюк, Є. Іванова, М. Росенко, В. Новик та інші. Питання зарубіжного досвіду даної тематики розглядали: В. Куйбіда, М. Росенко; досвід проведення територіально-адміністративних реформ, у тому числі на пострадянському просторі – Й. Вишотравка та ін.

Відповідно до статті 133 Конституції України «міста Київ та Севастополь мають спеціальний статус, який визначається законами України». Визначення спеціального статусу міст належить до повноважень Верховної Ради України.

Практика функціонування парламенту щодо реалізації п. 16 ст. 92 Конституції засвідчує, що законодавче регулювання одержав лише статус міста Києва як наслідок визнання спеціального статусу останнього Конституцією і необхідності уточнення сутності такого статусу. Відповідного законодавчого акта щодо Севастополя немає, що дає підстави, розглядати його не як місто

враховуючи складний територіальний поділ його території, а як певне більш ускладнене територіальне формування.

Місто Київ, як столиця держави, має внутрішній поділ на десять районів. При цьому на рівні цього міста, як правило, відповідних територіальних підрозділів центральних органів державної влади не формується, оскільки самі центральні органи держави реалізують відповідні повноваження. Проте, на рівні міста Києва окремі центральні органи мають територіальні підрозділи. Зокрема, це: Головне управління ветеринарної медицини в м. Києві, Головне управління Пенсійного фонду України в м. Києві, Головне управління статистики в м. Києві, Головне управління юстиції в місті Києві, Державна фінансова інспекція в м. Києві, Інспекція з питань захисту прав споживачів у м. Києві, Київська міська санітарно-епідеміологічна станція, Київський міський центр зайнятості, Київська регіональна митниця, Управління державної служби Головного управління державної служби України в місті Києві. Поділ міста Києва на райони створив передумови для розташування відповідних органів публічної влади в цих районах. Район у місті Києві становить певний асоційований рівень, на якому поєднується місцеве самоврядування з державним управлінням. Відповідні зміни до спеціального статусного Закону «Про столицю України – місто-герой Київ» практично вирішили питання про можливість Київської міської ради приймати рішення про не утворення районних у містах рад, наслідком чого стало позбавлення район міста від елементів місцевого самоврядування (крім системи самоорганізації населення) [1]. Таким чином, функціонування органів державної влади в районах міста Києва повинно передбачати наявність обов'язкового елемента системи місцевого самоврядування. В іншому випадку буде відбуватися централізація влади, її зосередження виключно в рамках органів державної влади. З метою економії кадрового та матеріально-фінансового потенціалу на рівні міста Києва використовується, так звана іберійська система муніципального управління. Але час показує, що потенціал даної системи не є виправданим.

Місто Севастополь має статус «регіону», затверджений відповідними актами Президента України, а саме «Про концепцію державної регіональної політики» від 25.05.2001 р. № 341/2001. Специфіка статусу зумовлена особливостями територіальної організації міста та системно-структурною організацією органів публічної влади у ньому [3, с.55]. При цьому необхідно враховувати, що на території міста розташовано частину Військово-Морських сил України та Чорноморського флоту Російської Федерації, що впливає на формування та використання бюджету Севастополя. Крім того, в системі органів місцевого самоврядування міста Севастополя відсутні виконавчі органи місцевого самоврядування, тому фактично єдиним органом реалізації місцевих рішень є місцева державна адміністрація. До територіальних органів центральної влади, сформованих на території Севастополя, слід віднести територіальне відділення Антимонопольного комітету України, Головне управління Ветеринарної Медицини, Головне управління Держземагенства, Головне управління Житлово-комунального господарства, Головне управління юстиції, Державну інспекцію сільського господарства в м. Севастополі, Податкову службу, територіальне управління Рахункової палати України, територіальне управління Державної судової адміністрації України, Управління військової контррозвідки Служби безпеки України, Управління Державної служби.

Щодо зарубіжного досвіду, то деякі пострадянські країни надали своїм столицям особливий статус (Казахстан, Узбекистан, Білорусь); інші додатково прирівняли ці міста до окремих адміністративних одиниць (Латвія, Туркменістан, Молдова, Вірменія); є випадки надання столиці статусу міста республіканського значення (Киргизстан) і статусу федерального міста (Росія) [1]. В Російській Федерації місто федерального значення Москва знаходиться у складі РФ як її суб'єкт. Москва, як і багато інших столиць світу, має багаторівневу владну структуру, що і обумовлює складність її статусу. Так, з одного боку, це місто визначається суб'єктом РФ, з іншого – має такі самі функції, як і будь-який інший населений пункт. Загалом, двома основними владними органами є Московська міська дума та Московська міська адміністрація. Фактично ці органи

здійснюють функції державної влади Москви як суб'єкта РФ, а також місцеве самоврядування територіальної громади міста. Тобто за допомогою цих органів відбувається забезпечення всіх питань життєдіяльності міста. При цьому особливістю є те, що не відбувається розмежування питань міського значення і суб'єкта РФ [2, с. 39]. Тому, аналізуючи зарубіжну практику можна узагальнити, що спеціальний статус, там де він існує у світі, не обмежується формальним його наданням, а як правило, передбачає відмінний від інших регіонів, міст країни механізм побудови, функціонування та управління органами міської влади. Завдання влади, суспільства, громади, політиків вчасно приймати необхідні рішення щодо реформування системи, яка не відповідає потребам сьогодення.

Отже, відповідно до Основного Закону спеціальний статус має Київ та Севастополь. Спеціальний статус міста поширюється на функціонування систем органів влади та виступає характеристикою даної території. Ефективність державного управління в даних містах залежить від багатьох факторів. Але я вважаю, що саме вивчення та впровадження зарубіжного досвіду управління містами зі спеціальним статусом є реальним кроком щодо оптимізації владної діяльності до реальних потреб української політико-адміністративної системи.

Література:

1. Борденюк В. Особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі у контексті законодавчих ініціатив / В. Борденюк // Вісник Національної академії прокуратури України, 2010. – с.112.

2. Вишотравка Й. Досвід реформування адміністративно-територіального устрою на пострадянському просторі / Й. Вишотравка // Ефективність державного управління. – 2008. – Вип. 14/15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Edu/2008_14_15/fail/Vyshotravka.pdf.

3. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирев, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.

